

MAGYAR TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
BIBLIOTHECA ACADEMIAE
SCIENTIARUM HUNGARICAE
BUDAPEST KELETI KÖNYVTÁR
BIBLIOTHECA ORIENTALIS
COLL. KAUFMANN, B 324-

326.

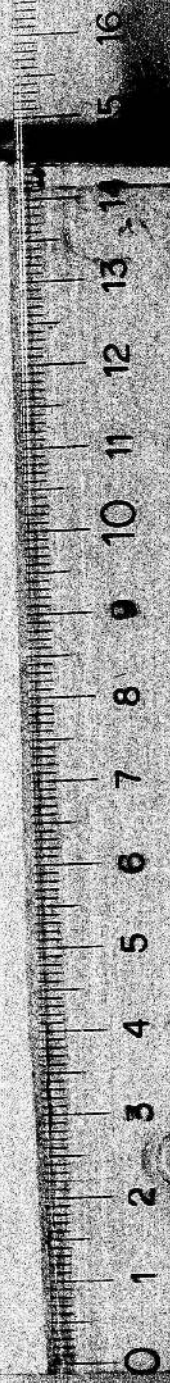
WEISZ Miksa
Néhai dr. Kaufmann Dávid tanár könyvtárának héber
kéziratai és könyvei. Összeáll. és ismerteti --.
Budapest, 1906. Alkalay ny. Pozsony. 199,80 p. 23 cm.

31

B
324
2

Handwritten notes on a vertical strip of paper, including the word "ORDER" and several lines of illegible text.

Handwritten notes on a rectangular label, possibly containing the number "61".

IGY FOGY. ÁR 3.50 Ft.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 324-6.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 324-6.

בהיות כי האדם נבון ומזונו כמו שבו רגל לקטוף כפיו ספר
 כי אדם אין נדיק כדרך אדם יפסד טוב ולא יחטא
 ראיתי להדמים ספר זה סקול קטן הכמות סבל הוא רב התועלת
 כי הוא כולל תשובה לכל מיני עבירות כדי לזכות בו הרבים לחס
 סגולה כבד עור כתוסף בו להדפס ס סאר עני כים יקרים מהם
 נסבן סיכס נזכירותן להטיב את האדם מן העבירה כגון חיבוט
 סקנר ונוחית רבי וסודה הסמיד זל נסאר דברים לכן כל ססכיל
 הרק את דבר הלבו יסל בקרבנו בהיותו יודע כי כל מעשיו בספר
 ככתבין והתל דים יכיס כמעטט על כל כעלס אס טוב וחס דע
 לכן יס ללכן אדם להטעורר בתשובה ולספסס כמעטיו ויכסר לן
 קטורס יס נסדס דמשיני וסב ורפס לוי סלסן ערוך לסניך נתכלית
 סקנר בספר ססס להורות ולהכין את סמספס ססר מעסס וסדרך
 ססר סלך כל סטס ומסס ססוכתי ככרו סוכו כים סוכים
 סרסס ססוכים סס

אמר

אמר המזכיר אף כי אמר רשכג כל ימי גדלותי בין
 החכמי ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה
 ואף לילות יסרוני כליותי לאמר הלא טוב לך להיות בשב
 ואל תעשה ומה לך להכנס ולהחלהך בגדולו ובגפלאות
 שמך ברוב סרעפי בקרבי סעיפי ישיבוני הלא רשכג
 עצמו מסיים בה ולא המדרש עיקר אלא המעשה כי גם
 ספר קטן זה מחובר לזויות הלכה למעשה לדורות נוסף
 לזה כי אין התפארות חכמו משלי רק הוא נלקט לקוטי
 כמלקט שבולים ועוללות אחת הנה ואחת חנה מאשה
 כתבו חכמים הראשונים והאחרונים זל וראוי לסמוך
 עליו כאשר אתה המעיין עיניך תחזינה מישרים על כן
 גמרתו בדעתי להדפיסו אף כי שהוא קטן הכמות גדול
 התועלת כי הרבה בני אדם שמתכיישים לכא לפני חכם
 שהוא מורה הצדק לשאל תשובה על עבירה שבידו ולכן
 חכרתי ספר זה להיות לכל אדם במקום מורה צדק כדי
 שימצא בנקל ביד כל אדם בדמים מועטים ויהיה לי גם כן
 חלק בתשובה שיהגלגל על ידיו זכות כל השב מהעבירות
 שבידו וזכותו יהיה תלוי בי ואפילו אם לא יועיל לאיך
 אנשים רק שיועיל לאחד מאיך שישוב בתשובה יהיה לי
 נחת רוח בעמלי שעמלתי בו לתועלת האיש ההוא
 ובטוח אני בחסדי השם ית' כי כל יראי ה' והחרד למצותיו
 יזכרוני לתובה כי הקלתי מעליהם טורח משא הספרים
 לבקש דברי התשובה אנה ואנה וקראתי שם הספר הזה
 יורה חטאים כי הוא יסוד התשובה וכל מי שיעלה
 על רוחו לעשות תשובה ימצא בספר זה יסוד וכלל כל
 הספרים המדברים היאך יתנהג אדם הרוצה לעשות
 תשובה: א ב ג ד 2 הכה

הבנה נתחכמה לתור לנשמה כנחמה עליה
 בשכבה ובקומה לעתיד לבא והיה כי הבא
 לפני יוצרה לדעה הטובה היא אם רעה אם תמצא
 שהור'נאה חפץ בה המלך ונקראה לפני ה'להתהלך
 והיא בהיכלי המלך בראשית עבודתו בהקיצנו
 משנתנו נכון לבנינו ליחד אלדנו בתפילה יכוון
 לבא אל המלך ולהתחנן בית אלדים ימהר ויחיש אשר
 אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש זאת התורה
 כל אשר יקרא אל ה'ויבקשנו בית אל ימצאו ושם
 ידבר תחנונים ללא ישא פנים יוכף כאגמון ראשו
 לבקש על גפשו ודום מרכי או ותפלה ותן לאל
 תהילה עמוד לפניו כמורא כי העליון נורא את ה'
 תידא וגופך ידע כי תשיתו ברכות לעד בוראך
 שיה לנגדך תמשולו במעשה ידיך ואחר התפלל
 תפלתו יצא אדם לפעולתו ולא ישכח את ארוננו
 ויזכור כל מפעליו ויחשוב מחשבתו מה כל משפטו
 לא יוכל להחבא כי מלאכו יצוה לכתוב גלוי ונסתר
 להיות כעדים בשטר וכל רגעי שעתו יזכור את יום
 מותו ומה היה ראשיתו ומה יהיה אחריתו וילבש
 חרדה מימי הפקודה אשר יביאהו ארון העולם על כל
 הנעלם תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה'שיחו ושפוך
 ויכרע על ברכיו ויקוד בנפש שחה ובקומה וקרקוד
 ויודה על פשעיו ויזיל דמעיו ויכוף רגעיו לדלת
 סליחה ובקש וישקוד בעמדו לפניך בדינאל תרדק
 תפקוד תועים בלי השכל ושובבים שזכו כטרם אל
 תפד תהיו שבים שזכו והאמינו כיש משפט ודין וכי
 עונותיכם

עונותיכם כתובים לפני יושב על כסא דין פקוד כל
 מעשיכם טרם פקוד האל פעולתכם כי הוא שופט בצדק
 על רעים וטובים וגומל חסדים טובים לחייבים

חכמת נשים בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה

הא לך הלכות השובה לכל עבירה והם מסוד הרב
 רבינו אלעזר בן רבי יהודה ז"ל כאשר קבל מרבינו
 יהודה חסיד מרענגשפורג אב החכמה בן רבינו שמואל
 הקדוש והחסיד בן רבינו קלונימוס הזקן משפירא בן
 רבינו יצחק בר אלעזר הגדול והם קבלו גאון מגאון חכם
 מחכם נביא מנביא זקן מזקן עד הלכה למשה מסימי אך
 הוספתי אני המעתק על יסוד זה הרבה דברים השייכים
 להלכות תשובה כאשר מצאתי בחיבורים אחרים חדשים
 וגם ישנים אמרות טהורות ככסף צרוף מזוקקות וברורות
 והיה האיש אשר תקף יצרו עליו לעבור מצות בוראו
 יעיין בסוד זה וימצא תשובה נכונה וכוונה כפי אשר חטא
 ליוצרו וכח הגאון יש לך אדם שתוקפו יצרו לחטוא
 ובקש לבא לפני החכם להורות לו מה יעשה על עבירה
 שעבר ובמה יחכר ע"כ כל איש אשר נשאו לכו לעשות
 תשובה שלימה מחטאתו אשר חטא יעיין ביסוד ספר קטן
 זה וימצא תשוב וכפרה כפי אשר חטא ולא יצטרך לבייש
 את עצמו לבא לפני החכם להורות לו מה יעשה

דרשו רז"ל מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם ר"ל
 ימין הק"ה פשוטה מתחת כנפי החיות לקבל
 בעלי תשובה מפני מדת הדין החוקה והו כשהם שבים
 בתשובה שלימה או תשובתן מגעת עד כסא הכבוד שנא

שנתה ישראל עד ה' אלדיך וגו' כי בעלי תשובה גמורים
 מאין מקום שאין מלאכי השרת רשאים לבא כי המלאכי
 מרוחקים מן השכינה ששה ושלישים אלפי רכבות פרסאות
 שיש חצר גדולה כל כך לפני מקום השכינה שנאמר שרפים
 עומדים מפעל לו | לוכני ססה ופלמים |
 והנה ההשוכה היא על המעלות זו גדולה מזו והמעולה
 והשוכה שבמלכות היא אותה שנעשית חכף
 למשוכה והיא מקובלת לפני הקב"ה מיד ועל זו ארזל בפ'
 חלק במקום שבועלי השוכה עומדים צדיקים גמורים אינן
 יכולין לעמוד ר"ל לפי שהצדיק גמור שלא חטא מעולם
 הוא בעבור שיצרו אינו מתאוה לדבר עבירה ואלו היה
 בטבעו שיכסוף לערוה מרוב חמימות אולי לא היה יכול
 להציל בפניו אבל מי שהו' חס בטבעו ומתאוה למשגל
 הנה בחקך ממנו יקבל צער גדול ועל זה אמרו לפום
 צערא אגרא ואלו אע"פ שחטא במעש' עבירה נחשב
 כאנוס מחמת שבעו וחכף בגודל שכלו כשמתחרט ושב
 נקרא גדול על ערצם גבורתו שהוא יכול ל' יצרו
 כיראת החשא ועל ארם כזה ארזל כל הגדול מהבירו יצרו
 גדול ממנו לפי שיצוה מהגדה יותר בגדול כדי להכשילו
 בעבירות וכשנודמן לו עבירה ועבר עליה ונתחרט מיד
 תעשה תשובה מוחלין לו מיד וזאת היא התשובה
 המעולה על כל שבע מעלות לפי שלא נתעכב בחשאו:
 המעלה השנית מי שהוטבע בחטא ימסדבים אבל
 שב כימי בחרוחו בעודנו בחוקפו
 ונתחרט באותו הדרך הרע וכש' אתו יצרו תעשה תשובה
 שלימה עליו כאמר וזמר את צוראך כימי בחרוחך ר"ל
 בעוד

בעוד שאתה בחוקפך לעשות העבירה ככראשונה ואינך
 עוזבה רק מחמת יראת ה' על זה ארזל כימי דמי בעל
 תשובה כגון שבא דבר עבירה לידו ופידש הימנה:
 המעלה השלישית שעדיין הוא כימי בחרוחו אבל
 אין העבירה מזומנת לפניו
 ככראשונה או הוא כוש מבני אדם לרדוף אחריו יצח
 כבתחלה וסר מדרך זה מעט מעט ג' השוכרו מקבלת
 אע"פ שנודמן מונע מיון שהוא עדיין בכחרוהו עליו נאמם
 והסירותו דמי מפיו ושיקוציו מכין שימו:
 המעלה הרביעית השב מאימת צרות או מאימת
 הבוכיחים אחרו או מאימת גזירה
 דעה כמו שמצינו באנשי ניוה אע"פ שלא נתעוררו לכם
 לעשות תשובה עד שהוכיחם הנביא והודיעם הגזירה
 שנגזרה עליהם גם אלו אע"פ ששבו באימה נחצית
 חשונתם לפי שנתחרטו ושבו מעודנם שנ' וירא אלדים את
 מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה וינחם על הרעה ועל זה
 ארזל שק ולא תענית גורמין אלא תשובה ומעשים
 טובים גורמין:
 המעלה החמישית המתחרט מחטאיו מאהר שכאז
 צרות רבות עליו ושב בתשובה
 אע"פ שזה אינו מועיל בין אדם להבירו כמו שאמר יפתח
 כדוע באהם אלי עמה כאשר צר לכם הקב"ה ברוב חסדו
 מקבלו כמו שנאמר כפרסת וחתחן בצר לך ומצאוך כל
 הדברים האלה ולבת עד ה' אלדיך ועל זה אמרו תשובה
 ומעשים טובים כחדים בפני הפורענות:
 המעלה הששית היא בימי זקנתו כשאינו יכול לילך
 א ד I 4 ברכי

ברדמי עבירות מפני חולשתו אף על פי כן אם נתחרט על
 מה שעשה בכחיותו ושב בתשובה שלימה בכל לבבו
 תשובתו מקובל ועל זה נאמר תשב אנוש עד דכא רצונו
 לומר עד זמן שאדם נדכא ונחלש ואעפכ הוא אומ' שובו
 בני אדם ועל עניין זה ארז"ל בסוף פ"ק דקידושין אפילו
 רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין
 לו רשעתו שנאמר ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו
 מרשעו המעלה השביעית היא הפחותה שבכולם מי
 שלא נתחרט כל ימיו ועמד בפשעו ובמרדו ובראותו כי
 קרוב עתו למות מתחרט ביום מותו על זה אמרו שוב יום
 א' לפני מיתחך וגם ליהוא בן ברכאל אמר על זה ותקרב
 לשחת נפשו וחיותו לממתים יעתר אל אלוה וירצוהו ר"ל
 ימחול עוונותיו אבל העומד ברשעו אפילו ביום המיתה
 ונפטר בלא תשובה זהו אפיקור' גמור שאינו מאמין ביום
 הדין ובמשחית גופו ונפשו להכעיס זה יהיה נדון כגיהנם
 לדורו דורות ועל זה צעק הנביא יחזקאל ואמר שובו
 שובו מדרכי הרעים ולמה תמותו בית ישראל ר"ל בלא
 תשובה : והא לך לשון המחבר תניא במסכת נדרים
 צפוק אין בין המודר ד' דברים קדמו לעולם ולו הן תורה
 תשובה גן עדן גיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו
 על משיח וכן איתא בכ"ר ובהרגום תורה קדמה לעולם
 ואחר כך כסא הכבוד גן עדן מימינו וגיהנם משמאלו
 ונדאה לו המעתיק שר"ל לאותן שמיימינים לילך בדרך
 השם ולקיים חובתו לש"ש להם מוזמן גע ולא יראו כלל
 וכלל פני גיהנם ולאותן שמשמאלים בתורה ומ"ט ואין
 כוונתם לש"ש תחילה הם יראו פני גיהנם וניהונם בן עזר
 שקבלו

שקבלו עונשם קודם שיזכו לגע' והתשובה ממוצעת
 בין גע' לגיהנם וכה נכנס לגע' לא זכה נכנס לגיהנם
 ובמסכת ברכות פרק אין עומדין אמר רבי מקום שבעלי
 תשובה עומדים צדיקים גמורים אין עומדין שנאמ' שלום
 שלום לרחוק ולקרוב אמר יי ברישא לרחוק והדה לקרוב
 ואמרינן בפרק בתרא דיומא שאל ר' מתאי בן חרש את רבי
 אלעזר בן עזריה ברומי שמעת ד' מחוסרי כפרה שהיה רבי
 ישמעאל דורש אל' ג' הן והתשוב' עם כל אחת ואחת עבה
 אדם על מצות עשה ועשה תשוב' אינו זו משם עד שמוחלין
 לו שנאמר שובו בני שובבי' ארפא משוכותיכם עבר אדם
 על מצות לא תעשה ועשה תשובה התשובה תולה ויום
 כיפור מפפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' עבר
 אדם על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויכ' תולין ויסורין
 ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונותם
 אבל מי שיש בידו חלול השם אין כתביר התשובה לתלות
 לו ולא ביום כפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן
 תולין והמיתה ממרקת שנאמר יספיע וגללה כאזני יי
 צבאות אם יכופר העין הזה עד תמותו : הכי דמי בעלי
 תשובה כגון שבא דבר עבירה לידו ופירש הימנה מחוי
 רב באותו מקום שעשה העבירה ובאותו פרק רוצה לומר
 שהוא בגבורתו ובאות' אשה ועתה נפרש עניני תשובה
 בדרך קצרה שלשה עניני תשובה עבירות הם והרביעית
 התשובה עם כל אחת ואחרת לכן רמו בתורה שלשה
 פעמים תשובה בפרשת נצבים והרביעית בפרשת ואזהרן
 לבנבאים בספר יחזקאל אם ישמעו אם יחדלו שלש פעמים
 ואמר השומע ישמע והחדל יחדל ובכתובים סמיך גפ'
 שמירת

בדרכי עבירות מפני חולשתו אף על פי כן אם נתחרט על
 מה שעשה בבחירתו ושב בתשובה שלימה בכל לבבו
 תשובתו מקובל ועל זה נאמר חשב אנוש עד דכא רצונו
 לומר עד זמן שאדם נדכא ונחלש ואע"פכ הוא אומ' שובו
 בני אדם ועל ענין זה אה"ל בסוף פק' דקידושין אפילו
 דשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין
 לו רשעתו שנאמר ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו
 מרשעו המעלה השביעית היא הפחותה שבכולם מי
 שלא נתחרט כל ימיו ועמד בפשעו ובמרדו ובראותו כי
 קרוב עתו למות מתחרט ביום מותו על זה אמרו שוב יום
 א' לפני מיתתך וגם איהוא בן ברכאל אמר על זה ותקרב
 לשחת נפשו וחיותו לממתים יעתר אל אלוה ויריצהו ר"ל
 ימחול עוונותיו אבל העומד ברשעו אפילו ביום המיתה
 ונפטר בלא תשובה זהו אפיקור' גמור שאינו מאמין ביום
 הדין ומשחית גופו ונפשו להכעיס זה יהיה נדון בגיהנם
 לדורי דורות ועל זה צעק הנביא יחזקאל ואמר שובו
 שובו מדרכי הרעים ולמה חמותו בית ישראל ר"ל בלא
 תשובה : והא לך לשון המחבר הניא במסכת נדרים
 בפרק אין בין דמודר ז' דברים קדמו לעולם ולא הן תורה
 תשובה גן עדן גיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו
 של משיח וכן איתא בכ"ר ובהרגום תורה קדמה לעולם
 ואחר כך כסא הכבוד גן עדן מימינו וגיהנם משמאלו
 ונדאה לי המעתיק שר"ל לאותן שמוימינים לילך בדרכי
 השם ולקיים תורתו לש"ש להם מזומן גע' ולא יראו כלל
 וכלל פני גיהנם ולאותן שמשמאלים בתורה ומ"ט ואין
 כוננתם לש"ש החילה הם יראו פני גיהנם וניהונים בן עד
 שיקבלו

שיקבלו עונתם קודם שיזכו לגע' והתשובה ממוצעת
 בין גע' לגיהנם זכה נכנס לגע' לא זכה נכנס לגיהנם
 ובמסכת ברכות פרק אין עומדין אמר רבי פקום שבעלי
 תשובה עומדים צדיקים גמורים אין עומדין שנאמ' שלום
 שלום לרחוק ולקרוב אמר יי' ברושא לרחוק והרה לקרוב
 נאמרין בפרק בתרא דיומא שאל ר' מתאי בן חרש את רבי
 אלעזר בן עזריה ברומי שמעת ד' מחוסרי כפרה שהיה רב
 ישמעאל דורש אל' ג' הן והתשוב' עם כל אחת ואחת עבה
 אדם על מצות עשה ועשה תשוב' אינו זו משם עד שמוחלין
 לו שנאמר שובו בני ישראל ארפא משוכותיכם עבר אדם
 על מצות לא תעשה ועשה תשובה התשובה תולה ויום
 כיפור מפפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' עבר
 אדם על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויכ' תולין ויסורין
 ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם וכנגעים עונתם
 אבל מי שיש בידו חלול השם אין כח ביד התשובה לתלות
 לו ולא ביום כפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן
 תולין והמיתה ממרקת שנאמר יפעים וגגלה באוני יי'
 צבאות אם יכופר העין הזה עד תמותו : הכי דמי בעלי
 תשובה כגון שבא דבר עבירה לידו ופירש הימנה מחוי
 רב באותו מקום שעשה העבירה ובאותו פרק רוצה לומר
 שהוא בגבורתו ובאות' אשה' ועתה נפרש עניני תשובה
 בדרך קצרה שלשה עניני תשובה עבירות הם והרביעית
 התשובה עם כל אחת ואחת : לכן רמז בתורה שלשה
 פעמים תשובה בפרשת נצבים והרביעית בפרשת ואחנן
 לבנבאים בספר יחזקאל אם ישמעו אם יחדלו שלש פעמים
 ואמר השומע ישמע והחדל יחדל ובכתובים כתיב גפ'
 שמירת

שמירת התורה שנ' הבינו ואצרה תורהך ואשמרתה בכל
 לך והדביקה פלגים ידו עיני על לא שמרו התורה וכן
 אנו אומרים ג' פ' זהו רחם בכל יום אחד כבקר קודם לא
 תכלא רחמך ממני ואחר קודם אשרי ואחר בסדר קדושת
 דובא לציון ורביעית במעדים ועתה אפרש לך הד' ענייני
 תשובה דאלו חן תשובת הבאה תשובת הגדר תשובת
 המשקל תשובת הכתוב וזהג' תשובות מצדיות והשוב'
 הבאה אינה מצויה תשובת הבאה כגון שחטא באשה
 או בגניב או בדבר אחר ובאת איתה האש לידו או אחז
 הענין והיה יכול לחשוב כבראשונה ומונע עצמו ואינו
 חושב על זה נאמר זכור את בוראך כימי בחרותך ובלק'
 דעל אמרתי אשרי איש ירא יי ויכי אשרי איש ולא אשה לא
 הכי קאמ' אשרי מי שעושה תשובה בעודו איש דיכל' אומ'
 אשרי מי שמתגבר על יצרו כשהוא איש ועקר התשובה
 שיחודה על עונותיו שנאמר איש או אשה כי יעשו מכל
 חטאת האדם למען מעל בני ואשמ' הנפש ההי' והחזרה
 את חטאתם אשר עשו ובתל' והחזרה את אשר חטא עליה
 וכתיב יעזוב דשע דרכו דגו' וכן הוא אומר ומודה דעזוב
 ירחם טאם מהזדה ואינו מתחרט הוי כשובל דשרץ בידו
 כדאיתא בפרק במה מדליקין ובפרק קמא דיומא ובפרק
 קמא דזבחים אמר רב עולה דורן הוא היכי דמי אי דלא
 עבד תשובה זבח דשעים תועבה ואי עבד תשובה לא
 זמשים עד שמוחלין לו לא דורן הוא עכ' צדק להחזרה
 בכני ובכוון הלב ומעתה אכתוב עניני כפרה
 א' הבא על הפניות א' השיאו לבו לבא על
 הפניות בתול' או גמלת

בין

בין כדרכה בין שלא כדרכה וכסבור שלא חטא שוב א ל
 לבו שאין לה אשה שאינה רואה דם ולא טבלה ואם כן
 לכל הפחות בעל נדה שהוא בכרת ולכך מזה אמר רבי
 אלעזר לא ישא אדם אשה כמדינה זו וילך וישא אחרת
 כמדינה אחרת אינמי הרי שבא על גשים הרבה ולא ידע
 על איזה מהן באוכן היא שקבלה זרע מאנשים הרבה
 בלא ידעה ממי נתעברה נמצא האב נושא את בתו והאח
 נושא אחותו ועל זה נאמר ומלאה הארץ זמה תשובת
 הבאה אם באמה זאת האשה לידו והיא מרוצה לו
 בבואה ולכו בויער עליה בחשק לבו ובחאוה מתגברה
 והיה יכול לבא עליה ומתוך מורשי לבו מתאפק ועוצר
 רוחו מלבא עליה או על אשה אחרת שנשמעת לו והיא
 התייחדה עמו ועוצר רוחו ומונע חאותו זו היא תשובה
 שלימה תשובת הגדר לא יראה שחוק גשים או בתול'
 שנה או שמתים ויותר ולא יסתכל בגשים בפניהם ואין
 צ' בין שדיה ולא במקום התרפה רל' במקום גילוי שדרך
 לכסות בשדן ואפילו באשתו לא יסתכל בעוד שלא טבלה
 ולא ירחץ ולא יאכל מאכל חס וכל דבר שמבי' לידי תאוה
 לכל הפחות שנה או שנתיים ולא יראה בהמות ועופות
 ולא שום בעלי חיים כשנוקקין זה לזה כדי להתרחקמן
 העבירה : תשובת המשקל כפי הנאה שנהנה בה
 בחביקה ובדביקה ונשיקה והערא' ובביא' יש לו להצטער
 בדאגת הלב ובתעניות לכל הפחות ארבעי' יום ולא יאכל
 בשר ולא ישחה יין בלילה שלפני תעניתו ולא בלילה
 שאחר התענית ויצטער בשכיבה יומם ולילה כפי המאמץ
 שנהנה ממנה וימצא כפרה וחגיגה תשובת הכתוב אם

היה

היה כותב בכתב כגון שבא על הנדה בעוד שלא טבלה
על כן ישכב בקושי על הארץ או על הדף וילבש שחורים
וילקה בהצנעה ויתענה לפחות לאו מ'יום ויתודה בכל
יום שלשה פעמים בבכי ובדמעה ואל ירגיל עצמו ליהנות
בשחוק נשים ולפום צערא אגרא וטוב לו :

ב אם חטא בנערה המאורסה שהיא בסקילה או
באשת איש שהיא

בזנות או בכל שאר העריות בניאה או בהעראה בין
כדרכה בין שלא כדרכה הרי זה נהנה שטעם טעם מים
גזובים בחשק אהבים ואסרה על בעלה בכיאתו מאחר
שנתרצית לו על זה נאמר מעוות לא יוכל לתקן אם לא
על ידי תשובה גדולה : תשובת הנאה אם באה לידו
זאת האשה או אחרת כיוצא בה ועוצר רוחו ומונע
תאוות אף על פי שהיה לו פנאי לחטוא כנראשונ' ונמנע
זו היא עקרי התשובה כדאמרינן בפ' קמא דהגינה העושה
עבירה ומתחרט מוחלין לו : תשובת הגדר יגדור עצמו
מלראות בנשי ובתכשיטיהן בין הן עליהן בין אינן עליהן
ולא יראה שחוק נשים ובחולותיה ולא ישמע שיר בנגינה
דמצונו קול באשה ערוה דכתיב והיה מקול זנוחם וגומר
ולא ישמע שוב דבר חשק בתאוה ולא יקרוץ בעיניו ולא
ידברו באצבעותיו לשום אשה אפילו לאשהו בעוד שלא
טבלה ולא יתייחד עם שום ערוה ולא יבא על אשהו
בחצרות או בגנות ולא ידוש באשתו בפנים וזודע מבחוץ
ולא יהיה עסקו עם הנשים כלל : תשובת המשקל ישקול
צערו נגד מה שנהנה בה ויצטער כל ימיו ושנה תמימה
לא יאכל בשר ולא ישחה יין לבד משבתות וימים טובים
ובפורים

ובפורים ולא יאכל מאכל חם חוץ מן הלחם ולא ירחץ פי
אם בערב יום טוב מעט ולא יראה שום שחוק רק ילך על
הנשואין לשמוע ברכת חתנים ולא יערך עצמו בשום דבר
עונג וילקה בכל יום וישכב על הארץ או על דף אחד
בלבד כי אם בשבתות וימים טובים ישכב על התבן וכך
אחר נראשו ויסור רוח דבהמית שבו חמד התאוה והיות
קשתו נעדרת וחי צער יחיה וילבש שק על בשרו ולא ידבר
מענייני תאוה והישוקים ונישוקים ומשמושים ומכל מיני
תאוה תשובת הכתוב יחשוב הבא על א"ל במיתה ויסבול
דין קשה כמיתה ישב בקרח ובשלג שעה אחת בכל יום
בימות הקרח או שני פעמים או שלשה פעמים בימות
הגשמים במים קרים עד צוארו ובימות החמה ישב לפני
הזבובים ולפני הדבורים כגוף ערום או לפני הנמלים או
יסבול יסודים אחרים שקשים לו כמיתה ואין לו להשתמש
באשה כי אם באשתו הטהור ויש לו להתוודות בכל יום
בככי ובאנחה ובכל מיני סיגוף וצער מאחר שאסרה על
בעלה אבל אם אנסה ולא אסרה זו לו כערי' אחר וילקה
ויתענה מ' יום רצופים וישכב על הארץ ולא ירחץ ולא
יתענג בשחוק ובטאולים ובכל מיני הנאה :

ג הבעל נכרית הבא על הכותית ובעל בת
אל נכר חייב להתענות
וללקות להיות קשור בה באש לא נופח ולא יאכל בשר
ולא ישחה ולא ירחץ לכל הפחות מ' יום עד ישוב השם
מחרון אפו :

ד שפחה כנענית וכן הבא על שפחה כנענית
מכורנית יתען ארבעים יום ולא
ירחץ

יורה דעה

ידחץ כל אותן הימי וכן ותענה אחר כך **ה** הרובע בהמה וכמו כן הרובע בהמה אצו חיה ותענה ולא ירחץ ארבעים יום ולא יסתכל בבהמה חיה ועוף כשנוקקין וזה עם זה ויתרחק מן הבהמות : **ו** המנשק נשים ומתבקן ומגפפן וממשמען בלא שכיבה יתענ' שני וחמישי ושני ולא יעשה עוד ויתרחק מפתח ביתם : **ז** הוצאת זרע לבטלה המוציא זרע לבטלה יתענה ארבעים יום כנגד יצירת הזולד וישב במים קדים בימות החורף כדי צליית ביצה וגמיעה כל אותן ארבעים יום ולא יאכל בשר ולא ישהה יין ולא כל מאכל חם מלבד שב חות וימי טובין ולא ירחץ בשני כמים חמים אך ראשו פעמים או ג' פעמים בכל אותן מ' יום : **ח** הכא על אשתו נדה יתענה ארבעים יום רצופים ולא יאכל בשר ולא ישהה יין ולא מאכל חם ולא ירחץ בשרו באותן הימים וילקה ויהוודה בכל יום באותן מ' יום : **ט** הבועל ערוה הכא על הערוה מחייב כתיחורת יש לו ליטב בקרח כשיעור צליית ביצה וגמיעה לא פחות מל' יום ולא ירחץ שם יום ויהוודה בכל יום וישכב על הארץ יסוד במגן כל מיני הנאות : **י** נשיקת אשתו נדה המנשק אשתו או מחבק קודם טבילה או הכה על בשרה

ח

בשרה ותענה ויהוודה כמה פעמים ומותר לו לשכב בחדר בעוד שלא טבלה רק שלא ידבר עמה דברי תפלות לא יאכל ולא ישהה עמה עד שתבא במים אבל לא ירחץ שטבלה יעשה בה כל דבר חשק ואחריו אך יקדש עצמו בשעת חמישי ולא יראה בה דבר מגונה ותהגנה עליו ויגעע וישתעשע בה בחביקה ובגשוקה ובכל מיני אהבתה כדי שלא יהרהר באחרת וולתה : **יא** המכמת חבירו בין איש בין אשה בין קטן ורצחו ילך בגולה שלשה שנים וילקה בכל עיר ועיר ויאמ' רוצה אני ולא יאכל בשר ולא ישהה יין ולא יגלח שעב ראשו וזקנו ולא יכבס בגדיו ולא ירחץ גופו ומסתמא כל זה מיירי גם כן שלשה שנים אך יחנף ראשו פעם אחת בחדש ויקשור ידו אשר רצח בה בשלשלה ברזל באוירו וילך יחף ויבכה ויתענה בכל יום גלותו ואחר כך יתענה שנה אחת שני וחמישי ושני לבך מאותן שלשה שנים ולא יעז פניו כנגד הכריות אף אם יחרפוהו ישתוק וכל אותן שלשה שני לא ילך במיול לרצות במינו שחוק ותענוג וכשיגלה בכל עיר ישכב ויצמו לפני פתח בית הכנסת ויעברו עליו אך לא ירדסוהו ויחבר אשתו מאד והוא הדין יכבד לכל אדם הגון ויתוודה כל ימי חייו : **יב** הרחיק שהרג את הנפש כתב ב'או ראובן שהרג את הנפ' אעפ'י שהיב מיתה משלם דמיו לזרשיו בבא לצאת ידו שמים אינמי אי תפסי זרשיו מנירה לא מפקין מיניהו ע"ל :

אין החובל בחבירו או צערו בין בממון בין בדברים אין לו כפרה אם לא יפייסו וימחול לו כראיחא בפרק החובל אפילו אם יחזק לו כל ממון שבעולם אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו מחילה :

יד הפקניש את חבירו אפילו בדברים צריך לפייסו וכן דרש ר

אלעזר בן עזריה מכל הטאתיכם לפני ה' תטהרו עבירותי שבין אדם למקום יום כפורים מכפר ושבינו וכן חבירו יום כפורים מכפר עד שירצה את חבירו :

טו המנבית ידו על חבירו שמגביר נקרא רשע שנא' ואמר

לרשע וגומר ואמרו בפרק ד' מיתות כל הסוטה לועז של המירו דל' מכת לחי שהיא מכת ביוזון כאלו סוטר לועז של קודש שנא' מוקש אדם ילע קודש והטעם לפי שנאמר כי בעלם אלהים עשה את האר' דהיינו דרע קודש שנקראו צאצאי מרעהי אדם וא' עפי שאין דנין דיני קנסות וחבלות כבב' וכו' ור' לארץ אם רוצה לטוב בתשובה טוב לו שיתן לו ממון ויבקש ממנו מחילה ויתכפר :

טז השוכנת על בנה כשינה והמיתה אותו במה תודע כפרתה

דהשיב מורה התענה שנה תבאמה ולא הא' בערב בשר ולא תשתה יין לבד שבתות וימים טובים וכו' ופורים כי כי אותן הימים לא התענה כלל אלא תאכל בשר ותשתה יין אבל תמנה מספר הימים של שבתות וימים טובים ותשב בתענית ימים אחרים תחתיהן עד שתשלי' בתענית שס' :

שס"ה ימים ואחר כך תשב בתענית שני וחמישי כפי כחה כמה פעמים וכימי עיבורה ומניקחה לא התענה כלל ותהא זהירה כל ימיה שלא תשכב ובנה אצלה ועוד אמר לי מורי שיש להחמיד עליה שהן חשוכות כמוידין ולא כשוגגין עד כאן לשון מהר"ר מאיר ז"ל :

יז המכה אשתו אין רשות לכל אדם להכות את אשתו וראי' לקונסו

ולייסרו אם הוא רגיל בכך אמנם אם הכה אותה פעם אחת שהשיכה לו דבר גנאי אין לחייבו בפעם אחרת מתשובת מה ר' מנחם מרענשפורג :

יח אונאת אשתו וכן יזהר מאונאת אשתו דמתוך שדמעה מצינה

אונאתה קרובה לבא לפני השם ית' :

יט העובר אלילים וכו' כפי עיקר החי עבר על כל החורה וצריך

להסיר עדין מעליו וכל מלכוש יקר ויהאכל ויכבה ויצטער כמה שנים בכל יום ויום וישפיל רוחו ויהיודע ג' פעמים בכל יום ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ירחץ כלל כי אם פעם אחת בחדש יחוף ראשו ולא ילך בשחוקות ולא בשיוולין ולא לנישואין כי אם לשבע ברכות ויתרחק מעא ומעובריה שלא ליטב אצלם וכן יתרחק מפרח בית' ולא יהנה מהם ומיד כשישוב צריך לטבול במקוה

ובכל ענין שחטא לבוראו ישוב ויצטער כנגד חטאו כי עבר התורה כולה על כן יטבול צער גדול ויסורים קשים עד ימרוק עונותיו וישוב אל ה' בכל לבבו וירחמהו ואם ירחף אותו אדם אל ישיב לו אלא ישתוק ויהפוך כל

כ א 2 1 מחשבותיו

כ הנשבע לשוא

השבועה היא חמורה נכופה בעיקר כי לא ינקוה השם יתברך כי כל ענינות שבתורה אינו נוגע בעיקר כי אם שבועת שוא ולא ישא לפשעו כי על השבועה נודעו כל העולם כולו כמתן תורה וכתוב למה יקצוף וגומר כי השבועה כמלה את הכל והוא החכם הוא השבוע' ולכך נסמך לו כי חכם הוא ואם מעל בחרם או בשבועה יש לו ללקות ויהודיה כל ימיו ויזהר שלא ישבע אפי' באמת ולא בשם אבותיו ולא בתורה אך ידור בחיי ראשו אבל ישבע לקיים המצות שנאמר בשבעתי ואקיים מצותיך כדי לזקק עצמו במצות ולא יוציא שם שמים לבטלה ויהא זהיר בברכות ובהזכרות השם ולא יכרך לבטלה ויודעו עיבוריו בהזכרות השם ויאמר ברכה לבטלה ואמר מיד בשכמלו :

כא המחלל שבת

כתב בשבילי לקט כי רבי אברהם ורבי יעקב אחיו באו לעיר בליל שבת כשהקהל יצאו מבית הכנסת ולא נתנו להם הקהל שלום ולא הניחום שחרית ליכנס לבית הכנסת כדי שלא יקחו מהם אחרים קל וחומר כי מסתמא היו בני תורה וכאחד בשבת גזרו עליהם צום ד' שבועות דהיינו כיום רצופין חוץ משבתות וימים טובים וד' כיון להשלים נ' ימי המעשה בצומות ובמלקיות כי המחלל שב' חייב כרת ואמר רז"ל מת לחסטים שנה מת בהכרת ונתנו להם לצום וללקות נ' יום כנגד נ' שנה של כרת ועוד גזרו עליהם לתת ממנום לפדיון נפשם לקופה של צדק ואחר

ואחר כך גזרו עליהם כ"ב חדשי השנה שלשה ימים בכל חדש בהם שהם ל' ימים כנגד ל' כריתות שבתורה ע"כ : **כב המדבר בבית הכנסת** וחביריו משוררין ומשנחין קורא

אני עליו הוי על כל שכיני הרעים כי ישרים דרכי השם וגומר ולא נמנה עמהם ומואס לשבח לקונו והוא משיג גבול הבורא יתברך שג' ואהי להם למקדש מעט אלו כתי כנסיות ואין נהגין בהם קלות ראש כדאית' בפרק בתרא דמגילה אלקים נצב בעדת אל' והמדבר בה כאלו הופך עורפו למול השכינה ונאמר מדוע כאתי ואין איש קראתי ואין עונה וגו' וכת' למה יקצוף אלהים על קולך וכתוב מי בקש זאת מידכם רמוס חצירי אך השתחוה לו ושכ לפניו במורא ובכפופת ראש ובענוה והתחנן לפניו בשכרון לבות שורר לפניו בשמחה וכא לפניו כרננה או יהיה קרוב אליך ותחשוב תמיד כאלו השכיני' לפניך שנא' שויתי השם לנגדי תמיד ותן תמיד יראתו על פניך וחדרשהו בכל לבבך וימצא לך ויתענה מ' יום כיון רצופי' בין מופלגים כנגד התורה שנחנה למ' יום שזוילול איתר בדברו בבית הכנסת דברים בטלים ולא חשש לספר תורה העומדת בבית הכנסת והרי נאמר עליה והיה שם בך לעד וילקה בכל יום בהצנעה ולא יעשה עוד :

כג המלשין את חבירו

הרי משניאו בעיני המושל ומעליל עליו ונוטל ממנו וממית את חבירו ואשתו ובניו ואם הירא גונב או גזל ממנו הרי לכל הפחות נהנה מזה דכתיב לא יכוזו לגנב וגו' אבל המלשין זה אינו נהנה וזה חסר

יורה דעה חטאים

וראו לאבד בידים כמו שמינו כפר ה...
שמינה לקועיה ואמרינן האפיקורסל והמסורי מורידין
ולא מעלין ואמרינן נמו ממון מסור מוהר לאכדו בידים
לכך צריך המלשין לפרוע כל מה שהפסיד לו בגרמתו
ויטור על אנשים רצה לומר יעשה שורה של ג' בני אדם
ויקח עמו לבקש ממנו מחילה וילקה ויתענה יותר משתי
שנים ויתודה כל ימיו כי נחשב לו כאלו הרג אורו ובני
ביתו עמו ולימד למושל דרך על בני ברית וכמה עכירות
עשה על כן יהיו חטאיו נכחו המיד וישבר רוחו וישוב
בכל כחו כי מה יתרון לבעל הלשון לככות נרו ולהיות
באפילה ואישון להרבות לו יגון כנהל פישון ואם אין לו
מה לפרוע ירבה עליו ריעים ויבקש ממנו מחילה שר
ימות ויפרע לו או לירשיו מה שהפסידו ויתודה וישוב
בכל לבבו כל ימיו :

כד הולך רכיל הרכיל כיוצא בו אין לו רפואה
כמו לנחש כי הוא עוסק המיד
לעשות מריבה בין הבריות ומגלה סודות הבריות לכן
יעזוב מעשיו הרעים עזבת עולמי ויהודה כל ימיו וישוב
בתשובה שלימה ויהיו כל עסקיו לעסוק במצות כל ימיו
ולעשות שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו ולעסוק
בעסק מחייתו :

כה המוציא שם רע מפורש באלה דברים רבה
וגרסינן בהוספה דפאה
אלו נפרעין מן האדם בעולם הזה ובעה ע"א גילוי עריות
שפיתת המים ולשון הרע כנגד כלם ישלומד דהיינו מירי
כשהם עומדים במדרן אבל שב אין לך דבר שעומד בפני
התשובה

יורה דעה חטאים

ההשוכה ואמת דכותינו ז"ל יש עבודה קלה בעיניך כגון
בוציא שם רע וקשה מחמורה רצה לומר כמו ניאוף יצא
ולמד ממרגלים שהוציאו לשון הרע על העצים ועל
האבנים באמרם והערי בצורות ולא נוכל לכובשן והארץ
נוחה להיות כשרים יושבים עליה ולא רשעים כמו שנאמר
ולא תקרא אתכם ראה אידך נקנסה מיתה משונה עליהן
וגם כן גרמו לכל הדור שהוא להעניב במדבר מ' שנה
דמחו במדבר כל שהיה למעלה מבני עשרים המוציא
שם רע על חבירו שהוא בוש ממנו ומבוזה ק"ו שאין לו
רפואה לא יולחו עד שיבקש ממנו מחילה בפני רבי וילקח
ויהודה ויתענה לכל הפחות שלשים יום ויצטרך כל ימיו
על עון גדול זה ולא יוסיף עוד :

כו המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק
לעולם הבא

וכאלו שופך דמו דאזל סומקא ואתא היורא וצריך
להתענות כמה תעניות וילקה וגם יתודה כל ימיו :

כז המכנה שם לחבירו שהוא בוש ממנו
גדול עונו מנשוא
על כן צריך לבקש מחילה ממנו בפני רבים וילקה ויהודה
ויתענה ליום לכל הפחות והמלקות והודו יוכל
להיות בצנעה :

כח המבזה את חבירו אפילו כינו לבין עצמו
גדול עונו מנשוא כז

הוא קשה מהמכ את חבירו מכתלחי וצריך לפייסו ולבקש
ממנו מחילה ולהרבות ריעים שילכו עמו לביתו ולבקש
כאנא ה' וצאתי לך ונענית לך וכל שכן אם בזה

ב 2 3 ברבים

ברבים ואמר לו דברים שקולתם לך ומס' יקין כחן
ומורשי לבכו וכמה ימצא חשוק על זאת אמ לא שישתתק
תחת כפות רגליו ויתחנן לפניו למחול על כיוונו שבהו
ברבים וצריך שיבקש ממנו מחילה ברבים כדאיתא
בפסיקתא כו' :

כט המבזה תלמיד חכם גרסינן בפרק קמא
דיומא כל תלמיד
חכם שאינו נוקם ונוטר איבה כנחש אינו ת"ח וכו' והתם
בגמרא מוקי לה כשביוהו בפרהסיא שזהו כיוון החורה
להעביר לראם לא פייסו ברבים כמו שביוהו בפניהם אבל
אם מפייסו זבקש ממנו באנא מדת חסידות הוא להעביר
על כבודתיו :

ל החונף ברה גרוע' היא כי החניפות ושפתי
חלקות מרבה רעות הרבה והקבה
שונא אחד שנאמר כי לא לפניו חנף יבא רצה לומר שלא
יוכו להיות במחיצות הקב"ה ואם מנהגו להחנף ישוב
מדרכו הרעה ולא יתחבר להחניפים ולגאים כי ירדו
למות פתאום ואם יעבור האדם על אלו הלאוין יתענת
מ' יום וילקה בכל יום :

לא הליצנות היא תעובה ומאוסה וירע בעיני השם
את אשר עשה המחזיק בה משוקץ
ומתועב אך בשרו עליו יכאב ימין ללצים שפטי בעקרבו
ושנטי ירב לו ליום עברות ויחננו במוסרות יחד עשירים
ודלי בעובש זה שקולי גדולי בגחלי רתמי ארכו לו שם
הימים כי כל המתלוצץ בדבריו ומלעיג על חבריו פורק
שמו עול מלכות שמים ואסור לאדם שיתלוצץ עמהם
כי

האמרים והאמרים להחזיק בדבר ועונשים וחסודים
קשים באים על המתלוצץ וסוף שנופל בגיהנם וגורם
כלייה לכל העולם כמו שנ' ועתה אל תהלדצו כי כל
ונחרצה שמעתי הא למדת שהמרגיל עצמו בליצנות
מאבד גופו והונו וגורם דעה לאחרים וגם לכל העולם
בשבילי על כן טוב להרחיק מכת הלצנים מרחק רב וראוי
זנכון ליסוד המתלוצץ בעונשים גדולים ליסוד פיהם של
המתלוצצים כאבני חצץ כדי ששימו יד על פיהם ולא
יגרמו כלייה לאחרים :

לב המנבל פיו עון פלילי הוא וראוי לייסד
ולחזקו על פניו כי בעון
זבלות פה צרות דבות ורעות וגויות קשות מתחדשות
ובחורי ישראל מתיים ויתדמיי ואלמנות צועקים
ואינן נענין ומעמיקים לו גיהנם למנבל פיו ואף השומע
זבלות פה ושוחק ואינו מוחה ביד המנבל שנאמר ועוים
י' יפול שם' לכן יסיר ממדה זו ויבכה ויתחדש ויתודה
כל ימיו על דוע מעלליו ויתענה לפחורת חצי שנה שני
דחמושי ויחשב תמיד בלבו כי לא נברא פה לאדם לנבל
פה כי אם לקיים בו תורה ומש ולעשות בו חפצי שמים :

לג הנוזל ממוץ חבירו או גונב ממונו ומתחדש
יש לו לפרוע לו או
ליורשו כל מה שגזל או גנב ויותר יתן לו כי הפסידומו
דרייה ויבקש ממנו מחילה ויש לו ללקות על לאו שעבר
להחזיקו כמה תעניות כי על כל עבירה יש לו להתענות
פ' יום ועל כדחורת ומיתה בירת דין כנפליים ולצער
ולסוף גופו ועל לא תשא וחד מכלם ויתודה בכל יום

זוהר חשבון

וכששיב הגולה יזהר מלקבל פקדונות ולא ירגיל לראות
על ממון חבירו ויתרחק מממון שאינו שלו ויתן צדקות
ויתר משאר בני אדם ויעשה גמלו חסדי בגופו וכממונו
ויותר משלו לעמליתורה ואו ימצא כפרה :

לו המשיג נבול

רעהו בכל ענין ליקח וישל
לו בכפליים וכתב הכלבו
ועתה בזמן הזה אין מלקות על כן יזהר מלחטוא וכל לאו
שעבר יחקן כפי העבירה ויהא זהיר כל אדם מליקח
מתחתו של חבירו בשום ענין ואם אדם מוסיף על המקח
שחבירו עומד עליו ליקח זה הדבר לא נותן למחול ונקח
רשע ואין גולן כמוהו וראוי להו כחיו על כך ואם לא
ישמע למוכיחיו לעשות תשובה יש להכדילו ולנדותו עד
שחוקק עיוותותיו בתשובה ובעוד שאינו שב יהיה משוקץ
ומתועב ויזהר כל אדם לקיים וחי אחיך עמך לסייעו בכל
מיני עזר וסיוע :

לה הלוקח רבית מישראל

הרי עבר על כמה
לאוין בתור'ו של
להשיב הרבית לו או לירשני שלקח ממנו וילקה ויתורה
ויתענה לכל הפחות שנה המימה ואחר כך יתורה כל
ימיו בכבי ובשכרון לב ולא ילוח עוד בריבית לשום אדם
אפילו לגוי שנה תמימה בין רבית קצוצה בין אבק ריבית
ואפילו רבית דברים אסור ואם אפשר לו לפרנס עצמו
שלא יקח רבית אפילו מן הגוי מה טובו כי כל הגוסס
רבית מישראל לא יחיה לעולם הבא כראיחא בתנחומא
ולא יקום לתחיית המתים ומתהרה ויתמוטטו וכסע
ובל הערמות רבית לא יעשה וישוב בתשובה ללימה לפני
בראו :

זוהר חשבון

כורא :
לו המאנה את הגר
עובר בג' לאוין וצריך
לבקש ממנו מחילה

וילקה ויתורה ויתענה מ'ים ואמרו כפרק הזהב שגדול
אונאת דברים מאונאת ממון שזה בגופו זה כממונו זה
ניתן להישכון זה לא ניתן להישכון ובה נאמר ויראת
מאלהיך :

לו הלחוט אחר ממון

והנפש אשר תפליג
כאהבת ממון ירגיל
בפשו בצדקוח וישמח בחלקו שחננו הכורא בווכדו כי הכל
יאבד בבא המות פתאום ואולי אפילו בחייו יאבד הונו
גם ירגיל עצמו בהתחבר לחולים לבקדם חמיד ולהתבונן
חמיד בלבו במתים וגם בעמדו בבית הקברו יזכור שהיום
כאן ולמחר בקבר :

לה החרטה והירוי

המתחרט מעוונותיו
צריך לעזוב עוברה
עולמית ולהתוודות עליהם בפני ואן צריך לו מליץ אחר
ולא בנחה אחרת והא דאמר רב ששת חצף עלימאן
דמפרש חטאיו והו בפני בני אדם אבל לפני השן צריך
לפרט חטאיו אף כי השן יודע כל תעלומת לב אי נמי
אם החטא הוא מפורסם לבני אדם יתורה עליו כפרהסיא
כדי שידעו הכל ששב ממנו וגם אם היא עבירה שבין אדם
לחבירו צריך לבקש ממנו מחילה ברבים כדרכ יודא דרפי
רב יודא כתיב מכסה פשעיו לא יצליח וכתיב אשרי נשוי
פשע כסוי חטאה כאן בחטא מפורסם כגון שחטא
כפרהסיא או בדברים שבין אדם לחבירו וכאן בדברים
שבין

שבין אדם למקום ולפיו שהשב צריך לפרוש כל החטאים
וגם צריך לכסו החטא מבני אדם כשאינו חטא מפורס על
כן תקנו חכמי ז"ל לכל אדם היודי שכולל כל דברי חטא
לט לבקש ג"פ מחילה אם בקש א' מחבית
פעם אחת או ב'
פעמים וג' פעמים ועשה שירה של ג' בני אדם לפיו וכל
זה לא הועיל לו מה נאמר עליו פדה נפשו מרדת שהת
בדאיחא ב"ה וכן אמר רבי זוסי המבקש מחבית מחילה
אינו צריך לבקשו יותר מג' פעמים שנאמר אנא שא נא
דאר"ל ונתן לך רחמים ורחמך הסי' הזה יהא בידך כל זמן
שאתה רחמן הב"ה מחסם עליך ואם מת מביא י' בני אדם
ומעמידן על קברו ואו' חטאתי לאלהי ישראל ולפלוני
הבלתי בחיים :

מ צריך להמציא לו גם מחייב אינו למימצי
נפשיה פיר' להיראות
לפני מי שסרח כנגדו כרי שצב' ממנו מחילה כמו שמצינו
ברבי זירא דהוי כמצי' נפשיה בפני שונאו :

נא חטא הנאווה והנפש אשר חטא בגאורה
דפואתה שתחזור לשפלות'
ולהיות עניו ושפל ברוך זה צנע לכת ובהכנעה כי כל
המת גאה מורד בהק"ב כי לו' לברו גאווה הגאווה שנאמ'
ה' מלך גאות לבש ולא יאזת לאחד לכוש בגדי מלכות
על כן המיד יהיו דבריך כנחת עם כל אדם וראשך יהיה
צפוף ועיניך יהיו למטה ולבך למעלה ואל הביט לעיני
בני אדם כבודך אחס וכל אדם יהיה בעיניך גדול ממך
ועליך לברו הן דל הן עשיר ואף אם ידעת שאהה עשיר
זהם

זהם ממנו עם כל מה יש לך לכבודו ולהשוב בלבך שאתה
חטאת בכמה זהו חטא כשהג' טוב ורא מנך :

מב יתבייש מכל אדם וכן אתה נן אדם
תתבייש מכל אדם
ואם חבידיך יקראך אל תענו בקול רס כי אם כנחה כאדם
העומד לפני רבו חמיד' ותרגיל את נפשך ברפואה זו
ימים רבים עד שיחזיר לו בטבע מוטבע' וכן מצינו שאמ'
החכם ממנודיי הייתי עז פנים ולא נכלמתי מעשות כל
דע עד אשר קנאתי בחבידי והרגלתי נפשי בענוה ולא
היתה מלבי כי אם בהכרח ובשבועה וכאשר שקדתי על'
ימים רבים וראיתי נעומותיה חשקתי בה ודבקה נפשי
אחריה' ובכל דבר שתעשה זככל מחשבה שחשוב דע
כי אתה לפני הק"ב כי כבודו מלא כל הארץ ושכינתו
עליך על כן יהיו דבריך מעטים ובנחת ותירא ממנו ובכל
מאמצי כחך הזהר כנפשך מן הכעס שכל הכועס בלמני
גיהנם שולטין בו :

מנ ליבוש מחטאו צריך כל בעל תשובה ליבוש
מחטאותיו כשיתוד' עליהם
ויועיל לו לשני דברים הראשון ליכנע לבו ולהסיר דוע
היצר מקרבו והשני לבל יוסף עוד חשק העון בקרבו אף
אם נודמן לו העבירה לידו על זה נא' אחרי טדבי נחמתי
ועל זה אמרו רז"ל כל העושה דבר עבירה ומתכייש ממנה
מוחלק לו ביד על כל עוונותיו :

מד החכנעה אמרו רז"ל ההכנעה והשפלות
נאה לכל בעל תשובה לפי
שחטא נא בסוכת גבהות לב כמו שני' לרבך ושכחת
על

על כן רפואתה בהנעת הלב לחיות נכס לפני כל אדם
מח חטא המשגל ואם חטא האדם בתאות
המשגל ירכה לשבר
האזהרה ועדלת לכו כי זהו רפואת חט זה ולעשות הרחקה
יתירה וכפי גדול האהבה שהיה לו אל המשגל יהא לו
גודל המיאוס ויזכור חמור את מומם והפסיד ומדותיהם
הרעיון וכי הם רשת לאדם לאבד הונו וגופו ונפשו :
מן החרם שעשו בענין מחול כתב ככלבו
כשם הרמ כי
שבו חרם שלא יהיו אנשים עם נשים בנאהול והיו דורשים
וד ליד לא ינקה רע ואף כי שאין הפסוק רומז כי אם לרעה
מיהו טוב להגיה הדבר ' ויש לו לאדם למנוע עצמו מכל
דבר שהגוף נהנה וככל העניינים המביאים את האדם
לדי הרעה /

מן חטא בראיית עין אם חטא בראיית העין
יכבה בדמעו העין שילוו
עיניו כמש' פלגי מים ירדו עיני ' ולפי שהלב והעינים הם
סרסודי העביר' שהעינים רואים העבירה והלב הומדה
ואחר כך כלי מעשה גומרים אותה רצה לומר הם איברי
האדם לכן הזהירה התורה ולא תחורו אחרי לבבכם
ואחרי עיניכם :

מח חטא בהרהור הלב צריך כל בעל תשובה
לקבל עצמו אל
התנאים כראשונה שיגדיל היגון בלבבו על חטאיו אשר
חטא אפילו אם חטא רק בלב כדי שלא חטא קל בעיניו
מכאן ראילך לחזור בו וכפי גדול המירות ועוצם היגון
תהא

תהא גדול התשובה ועל זה רמז מה שנאמר לב נשבר
ונדכא אלקים לא תבזה :

מט חטא במאכל ומשתה אם חטא האדם
בחמורת המאכל
ומשתה מדברים אטורים או מריכוו תענוגים כגון לבא
חמיד במשתאות ובטסיכת הרשות ובשתית זולל וסכא
ולטייל בגנים ובטיולים אחרים רפואת' שירכה בצומות
כי הצומות סיוע גדול לכל בעל תשובה לשנידבדיל אחד
להחליש גוף ולשבר גאון לכו מן התענוגים אשר חטא
השני לסגף תאותו ולמרק חלבו ודמו כפי גדול אשמו על
כן יש לו למנוע עצמו מלסעוד כי אם בסעודת מצוה
ואף שם לא ימשך כיון בשדו ולא בשאר משקין יותר מכדי
צרכו ' וימעיט עצמו מחכרת אנשי רשע ובעלי תענוגים
אפ' בסעודת מצוה שלא ימשוך אחריהם ' וירגיל עצמו
להתבודד בביתו ומיד וללמוד כל יום ויתחבר עם עניים
ומרודים וכזה תחלש תאותו ויתמיד עצמו לילך בדרך
טובה וישרה :

נ יתורה קודם אכילה וכחכ רבי יונה וצ"ל
בשער היראה שבעל

תשובה צריך להתוודות קודם שאכל ולפשפש במה
שעשה עד אותה שעה וכזה לא יכא להיות גרגון כי
יחשוב בעונותיו אשר רבו שהוא אינו ראוי מצד עזונותיו
למזון ההוא אלא מצד חסדו הגדול הזן לרעים ולטובים
וזוהו ענין שקשים מזונותיו של אדם בקדמעת ים סוף
כדפירש בזהר שקשה לפני השכינ' הזנה את העולם כולו
לפרנס גם הרעים מפני רוע מעלליהם הרי במחשבה זו
זוכך

זוכה את יצרו והשלחן יהיה לו מזבח כבוד ונסתב לו
שבועותי תאב לאכול יניח מתאותי לכבוד הכבוד וגם זה
זוכה יצרו ומתכפר לו כי בוודאי זוכה התאווה הגשמית
ומתיב זוכה תודה יכבדני ופירשו רז"ל כל הזוכה יצרו
ומתודדה מכבד להק"ה בכ' עולמות

נא השוחט טריפה השוחט ומצאו אחריו טריפ'
שנתכלה והוא אוכל

שנשחט כראוי אם הזיד אסור לאכול משחיטתו

ומעבדין אותו עד אשר יתקן עיוותתו ואם נודע הדבר
שעשה כן כמה פעמים מלקין אותו ומעבדין אותו לגמרי
ומכריזין עליו בקהל עד שישוב בתשובה נכרת שתיראה
תשובתו שלימה בלא רמאות ולאחר שעשה תשובה מה
שגזרו עליו אז אחינו הוא ככתחילה והוא בבורק בהמה
ומכשירה ונמצא אחריו טריפה אמנם אם שוגג הוא אין
להמיר עליו אכניש להזהירו פעם אחת שיהא נזהר
מאד בדבר שלא להאכיל לישראל טריפות

גב החשוד על הניקור המקור בשר ומצאו
אחריו חלב מלקין
אחרו אם עשה כן כמה פעמים ומעבדין אותו מאומנותו
שלא ינקר עוד ומכריזין עליו בקהל עד שיקבל עליו לעשו'
השובה כהוגן בלי ערובה

גג החשוד על תיקון גבינות וכל החשוד בדבר
אסור כגון שעש'

גבינות מחלב שחלבו כותים בלא ראיות שדאל אם עשה
כן באורג פעמים הוי מזהר אם מיהו בידו או אוסדים לו
כל הגבינות ומכריזין עליו מלאכול אותן הגבינות עד
שישוב

ענין השעיה שנוכרת שעשה כהוגן

נד המגלה פאות המגלה פאת זקנו בחקר או

מקיף פאת ראשו בתע' עובר

כמה לאוין וחד מהן זה המספר קומי רל שמשו' בגילוחו
הצדעים שקורין טלאן בלא ומגלח השער למעלה
מאזניו שיהו שוין לאותן שער שעל המצח ומשיירין
בלורית מאחוריהן כדרך שעושין בני נכר זהו אסור משום
דרכי אמורי ויש להלקוחו עד שיקבל עליו לעשו' תשוב'

נה לענוש לצורך שעת הרבה דברים ישנו
שניתנה רשות לבד

לענוש ולהכות כפי צורך הזמן אם יראו שהשעה צריכה

לכך כראייה במסכת סנהדרין א"ר ליעז' בן יעקב שמעתי

שכר מכין ועושין שלא מן התורה ולא לעבור על

דברי תורה אלא כדי לעשות סייג לתורה כמו שמצינו

באחד שרכב בשבת על הסוס בימי היונים שהיו מושלים

על ישראל והביאוהו לבד וסקלוהו ועוד מעשה באחד

שכא על אשתו תחת המאן והביאוהו לבד והלקוהו לא

מפני שראוי לכך אלא מפני צורך השעה והוא שיש רשות

לבד לזנות ולהחרים ולהפקיר ממונם ולתפוס במאסר

ובכל מיני עונשים אם ראויין לכך כההיא דאמרו באלו

הגשרפין ההורג נפש שלא בעדים מכניסין אותו לכיפה

ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ וכן מי שלקה ושנת

גבד מכניסים אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורכי' עד

שכריסו נבקע' וכן כל כיוצא בזה כגון כהן ששימש בכה

בטומאה פרחי כהנים מוציא' אותו חוץ לעדה ופוצעין

מוחו בגידוין

נו המבזה את חברו ואמר לבתו זל כל המבזה את חברו

קשה מהמכה אותו ומקפה פרנסתו קשה מהגזול והמבזה מלחם לו צדקה קשה מגונב לו ממונו הגזול פרושה לעני קשה מהגזול ממון הרבה לעשיר המדבר עליו כזבים קשה מכולם המחטיא את הרבים קשה מן החוטא המלעיג קשה מכל העובר עבירות המתלווצץ קשה מהעובר עבירות בעצמו המקניט קשה מהמכהו המקנא קשה מהחובלו הנשבע בשם המיוחד קשה מכל הפשעים ובלאו כגעת עד כסא הכבוד ע"כ אל תחמה על עונשו הגדול כי לא ינקח ה' וגומר כי השבעה מכלה את הכל

נו יתפלל על התשובה וצריך כל אדם

להתפלל שלא יאסף בן העולם בלא תשוב כמו שהתפלל דוד לאסוף עם חטאים נפשי שפירשו שלא יאספנו מן העולם הזה בלא תשובה אלא ינחנו בעולם עד שיעשה תשובה שלימה להכין לעצמו צידה לדרך כי אין מעשה הטובה בשאול אשר הוא הולך עם

נח להשיב רבים בעון הדרך האחרון של כל בעל תשובה צריך

שישיב רבים וילמד וידריך בני אדם בדרך ישרה ויהיו ויכיתו ויודיעו עונשן ומהן שכן איך שהבה מקבל בעלי תשובה כמו שאמר דוד בהתפללו על עונו אלמדה פושעים דרכו והטאים אליך ישובו

נב מליצת מטטרון מליצה זו אמר מטטרון שר

זל עתה מטטרון

שרה פנים בני אל תחטא בעינים פן תכשל בזה ובבא חשקלו במאזנים כעדים שנים ואל תחטא באזניך בשמע שוא לפניך שלא ישמע לפני אדוניך בעת שתעמוד בתחנון ואל תחטא באף וברוח פן תהיה מכל טוב קרח כי מפניו לא תוכל לברוח ואל תחטא בפיד ובלשונך כי בעל כנפים יגיד עוונך ולא תזעל כל הונך לבא ולהתחנן לפני קונך ואל תחטא במאכלך ולא התקלקל מעלך כי גופך ושכלך לא תעמוד בגורלך ולא תחטא בידך כי איך תעמוד לפני שודרך ככלות כוחד וסודך ומעשיך יעיד כנגדך ולא תחטא בלבבך ובעיוות מחשבת ובכליות קרבך הימך יבקונך וידע כל ענין ואל תחטא בשאר איבריך יעידו על כל דברך הנה ככלות בשך יגידו אמריך ואל תחטא במשגל ולא בראיה ופני סגלי כי האכזרונה סופה לדגל ואל תחטא ברגליך ורוץ למצוה מעגליך ואלהרגיל עם צדיק רגליך ואל תחטא ברוחך ובנשמתך רק עסוק בתורה כפי כחך ואל תחטא לפני בוראך וזכור כי הוא בראך הלא הוא אביך הווא מוראך והווא יכלכלך עד וקנה ושיבה לא יעזוב

ס חילול השם המחלל את השם יתברך חטא גדול משלשה עבירות החמורות

דהיונו עבודת אלילים גילוי ערוות שפיכות דמים לכן עונשו גם כן גדול מן השלש הנזכרים וזה לשון ירמלאו עבר אדם על כריתו ומיתות בית דין במיד ועשה תשובה תשובה ויכ' מכפרים מחצה ויסורים מכפרים מחצה אבל בשגתחלל השם על ידו הכל תולק ומיתה ממרקת והחם

מפרש היכי דמי חלול השם כגון אדם חשוד שחבירי
 בושים מחמת מעשיו מכוערים ושאינן מהוגנין שאומרים
 עליו על כן צריך האדם להתרחק מן הכיעור ומכל
 הדומה לו ואם אינו מתרחק נמצא בני אדם נושאים קל
 וחומר ממנו ולמדוין כמעשיו הרעים ומורין להם היתר
 ופא דעבירה ואם יסורין באין עליו הנה מתחלל
 השם על ידי מעשיו הרעים שעושה בסתר ואין הכל יודעים
 במעשיו ויאמרו הלא זה צדיק ותלמיד חכם ועם כל זה
 יסורים באין עליו נמצא דלית דין ולית דין ואין סכר
 ללמדו התורה ולשומריה ואין מקיפין בחלול השם פי
 אין עושין לו כחונגי המקיף ופירש רבי חננאל שאין
 פמתינים לו עד שיעשה זכות כנגד העבירה כדי להחיות
 ואם היתה שקולה מחצה עבירות ומחצה זכות חלול
 השם שעם העבירות מכרעת אבל זולתה הקדוש ברוך
 הוא רב חסד מטה כלפי חסד ומכריע הזכות ונידון
 לטובה ואחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם ומקשים
 העולם וכי שייך לומר כן להיות שוגג כמזיד ומתמצין
 לענין זה הם שוים להיות הכל נפרעין בגלוי כשמחלל
 השם בסתר אחד שוגג ואחד מזיד אבל כל אחד כפי
 עונשו דפשוט הוא שעונש המזיד גדול מן השוגג כמו
 שבפורש במצוה שניה של ספר מצות גדול עוד התם
 אמר אביו ואהבת את יי' אלהיך עשה מצות השם שיהא
 שם שמים מתאהב על ידיך שכומן שאדם קורא ושונה
 במשמש תלמודי חכמים ומשאו ומתנו באמונה ודבור
 בנחת עם הבריות מה הבריות אומרים אשרי אביו ואמו
 שילדוהו אשרי רבו שלמדו תורה ומעשים טובים כמה
 נאים

נאים מעשיו כמה דרכיו מתוקנים עליו הכתוב אומ' ישר
 אשר כך אחפאר אבל כי שקרא ושנה ואין משאו ומתנו
 באמונה ואין דבריו בנחת עם הבריות אומרים עליו אוי
 לרבו שלמדו אוי לאביו ואמו שילדו לזה ראויים כמה
 מקולקלים מעשיו כמה מכוערים דרכיו עליו הכתוב אומר
 אמור להם עם יי' אלה ומארכו יצאו וכו':
 סא יזהר החכם בדבריו וגם כן צריך החכם
 לזהר בדבריו שלא
 יתפקרו תלמידיו כדתנן במסכת אבות חכמים הזהרו
 בדבריהם שמא תחובו כו' ובשילהי פרק קמא דקידושין
 אמר רבי משום רבי חנינא בן גמליאל נוח לו לאד' שיעבור
 עבירה בסתר ואלי תחלל שם שמים בפרהסיא כדי שלא
 ילמדו בני אדם ממנו שנאמר ואתם בית ישר איש גלוליו
 לכו עבדו אחר שאינכם שומעין אלי ואת שם קדשי אל
 תחללו עוד ואמר רבי אילעי הזקן אם רואה אדם שיצרו
 מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחור
 ויעשה מה שלבו חפץ ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא
 ופירש רבינו חננאל הו' שהותר לו לעבור עבירה אלא
 חכמים דברו כנגד יצר הרע שאינו מתאוה אלא האיסור
 ומכיון שבבטיחו למלאות תאוותו וילבש שחורים נמצא
 לבו משתבר ונכנע ונמנע העבירה מלעשותה כי מעשים
 הללו משברים היצר הרע ומונעים מעבירה רצה לומר
 יגיעת הדרכים וטילטולו ואכנסאות ולבישות שחורים כל
 זה למדנו מרבי אילעי הזקן ואמרין בפרק אין דורשין
 כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם
 ואמרו התם כגון זה שעובר עבירה בסתר שהוא כאלו

מפרש היכי דמי חלול השם כגון אדם חשופ שחבידע
 בושים מחמת מעשיו מכוערים ושאין מהוגנין שאומרים
 עליו על כן צריך האדם להתרחק מן הכיעור ומכל
 הדומה לו ואם אינו מתרחק נמצא בני אדם נושאים קל
 וחומר ממנו ולמדו ממעשיו הרעים ומורין להם היתר
 ופא דעבירה ואם יסורין באין עליו הנה מתחלל
 השם על ידי מעשיו הרעים שעושה בסתר ואין הכל יודעים
 במעשיו ויאמרו הלא זה צדיק ותלמיד חכם ועם כל זה
 יסורים באין עליו נמצא דלית דין ולית דין ואין סכר
 ללומדי התורה ולשומריה ואין מקיפין בחלול השם פי'
 אין עושין לו כחונגי המקיף ופירש רבי חננאל שאין
 ממתנים לו עד שיעשה זכות כנגד העבירה כדי לדחותם
 ואם היתה שקולה מחצה עבירות ומחצה זכות חלול
 השם שעם העבירות מכרעת אבל זולתה הקדוש ברוך
 הוא רב חסד מטה כלפי חסד ומכריע הזכות ונידון
 לשוכה ואחד שוגג ואחד מויד בחלול השם ומקשים
 העולם וכי שייך לומר כן להיות שוגג כמויד ומתריצין
 לענין זה הם שוים להיות הכל נפרעין בגלוי כשמחלל
 השם בסתר אחד שוגג ואחד מויד אבל כל אחד כפי
 עובשו דפשוט הוא שעונש המויד גדול מן השוגג כמו
 שפורש במצוה שניה של ספר מצות גדול עוד התם
 אמר אביי ואהבת את יי' אלהיך עשה מצות השם שיהא
 עם שמים מתאהב על ידך שבזמן שאדם קורא ושונה
 ומשמע תלמודי חכמים ומשאו ומתנו באמונה ודבור
 בנחת עם הבריות מה הבריות אומרים אשרי אביו ואמו
 שילדוהו אשרי רבו שלמדו תורה ומעשים טובים כמה
 נאים

נאים מעשיו כמה דרכיו מחוקקים עליו הכתוב אומ' ישל'
 אשר בך אתפאר אבל מי שקרא ושנה ואין משאו ומתנו
 באמונה ואין דבריו בנחת עם הבריות אומרים עליו אוי
 לבו שלמדו אוי לאביו ואמו שילדו לה ראתם כמה
 מקולקלים מעשיו כמה מכוערים דרכיו עליו הכתוב אומר
 אמור להם עם יי' אלה ומאדצו יצאו וכו':
 סא יזחר החכם בדבריו וגם כן צריך החכם
 לזוהר בדבריו שלא יתפקרו תלמידיו כרתנן במסכת אבורת חכמים הזהוח
 בדבריכם שמא תחוכו כו' ובשילהי פרק קמא דקידושין
 אמר רבי משום רבי חנינא בן גמליאל נוח לו לאד' שיעבור
 עבירה בסתר ואליתחלל שם שמים בפרהסיא כדי שלא
 ילמדו בני אדם ממנו שנאמר ואתם בית ישר' איש גלוליו
 לכו עבדו אחר שאינכם שומעין אלי ואת שם קדשי אל
 תחללו עוד ואמר רבי אילעי הזקן אם רואה אדם שיצרו
 מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחור'
 ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא
 ופירש רבינו חננאל הו' שהותר לו לעבור עבירה אלא
 חכמים דברו כנגד יצר הרע שאינו מתאוה אלא האיסור
 ומכיון שמבטיחו למלאות תאוה וילבש שחורים נמצא
 לבו משהבר ונכנע ונמנע העבירה מלעשותה כי מעשים
 הללו משברים היוצר הרע ומונעים מעבירה רצה לומר
 יגיעות הדרכים וטילטולו ואכסנאות ולבישות שחורים כל
 זה למדנו מרבי אילעי הזקן ואמרינן בפרק אין דורשין
 כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם
 ואמרי' התם כגון זה שעובר עבירה בסתר שהוא כאלו
 2 3 2 2

דוחק רגלי השניסה / וצדק התם מדרכי אילעי שאמ' אם
 נדאת אדם שיצרו מתגבר בו / ומתוך לא קשיא הא דפצי
 יסוף הא ולא מצו כיוף דיש מפרשים הא דרבי אילעי דאם
 יצרו מתגבר עליו ילך בו / דעה לומר המבקש לשתות וין
 האר במשתאורת במינו זמר ולשמוח תמיד כשמחה
 הזוגילה לידי עבירה זה ילך למקום שאין מכירין אותו
 ויאכל וישתה במינו זכר אבל דבר עבירה שיש בה דין
 אדם ודין שמים אפי' הייבי לאוין והייבי עשה וכש למעלה
 כהן שאיסורן איסור עולם חס ושלום שהתיר רבי אילעי
 אפי' כסתרו אפי' דבריהם ללו לא התירן לא אמ' כמשי' עצה
 לנשות קד להבטיח את יצרו להשלם תאוותו וכיון שירא'
 את עצמו לכוש טמא שמתגבר יצרו ונמנע ואינו עוש'
סב זכות יש לו קרן ופירות זהו איתא החם
 בקדושין הזכות
 יש לו קרן ופירות שנא' אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעליו
 שאלו עבירה יש לה גם כן קרן ופירות אין לה שנא' אף
 לרשע דע כבמל ידיו יעשה לו / ומה אני מקיים יאכלה
 בפרו דרכם עבירה שיש לה פירות עושה פירות ופי' רשע
 זה חילול השם שאדם עובר עבירה ואחרים לומר ממנו'
סג עיקרי תשובה ועיקר התשובה של חילול השם
 שירדה על פשעיו נגד הרבים
 ויאמר להם אל תלמדו ממני כי אני עויתי חטאתי פשעתי
 דשעתי חילתי השם באיזולתי ויתענ' כמה וכמה תעניות
 וילקח ויתורה עונותיו ככל יום עד יום מותו :
סד כח התשובה התשובה אין לה קץ ותכלית
 מללו של דבר כל אותן ששנינו
 שאין

שאין להם חלק לעה מידי כשלא עשו תשובה אבל עשו
 תשובה כהוגן אין לך דבר שעומד בפני בעלי תשובה
 ואם בקשת לידע כח התשובה צא ולמד מקין ומאחב
 ומאנשי ענדות ומאנשי ניונה ומרוד מלך ישראל ומנשה
 וכוונת המלך שפל אלו עשו תשובה ונתבטלה הגזירה
 והשבועה / ובפסיקתא בפר' שובה מפורש ובאבר' ובפרקי
 דרבי אליעזר נמי כתיב תשובה ומעט כחרים בפני
 הפורענות / רבי ישמעאל אומר אלו לא נבראת התשובה
 לא היה העולם מתקיים בו' עד צא ולמד מריש לקיש ושג'
 דיעו שהיו גוולים בחרים בו' / וכן מפרעה שהיה מרוד
 בהם ית' ולכסוף עשה תשובה ומלך בניוה / ועין ההם
 במדרש קהלת ביום טובה וזה בטוב וביום רעה ראה'
 אס' נדודו לך יום רעה ראה' היאך לעשות תשובה להנצל
 ממנה / רבי יודן בשם ר' לוי אמר ושלשתן מכשלין הנציר'
 תפילה תשובה וצדקה / ושלשתן בפסוק אחד ויכנע עמי
 אשר נקרא שמי עליהם ויהפילו זו תפילה / ויבקשו פניו זו
 צדקה כמו שנאמ' ואני בצדק אחזה פניך / וישזכו מדרכם
 הרעה זו תשובה מה כתיב בתורה ואני אשמע מן השמי'
 וגומ' / ובפרק קמא דר' ה אמרינן מנין לגור דין שיש עכו
 שבועה שאינו מתקדע שנ' לכן נשבעתי לבית עלי אם יכרפ'
 העין הזה וגומ' אמר רב' בזבח ומנחה אינו מהכפר אבל
 בתורה וגמילות חסדים מתכפר / ואיתא נמי במסכ' תענית
 אגלות מכפר עון / והנן נמי החם הזקן שבהם אומ' לפני'
 דברי כבושים שוכשין הלב לא שקותענית גורמין אל'
 תשובה ומעשים טובים / ואמר במסכת יומא ביצד הורא
 שתנודה חכמים אומרים חטאתי עויתי פשעתי / והלכת

במותם ומחזיל בזה הסדר העף כסדר אלפא ביתא
שלא תטע' חטא זה שוגג שנכפש כי תחטא בשגגה' עון
זה זרון ואינו מכין למרוד לא להנאתו כגון ניאוף גניב
גזל ואוכל איטורין לתיאבון על זה נא הכרת הכרת הנפש
היא עוונה בה' פשע אלו המורדין ומתכונים למרוד
ולהכעיס כגון העושה מלאכה בשבת או כיוצא בזה כמו
שנ' מלך מואב פשע בו וגרסין בירושלמי צריך להחודד'
בלשון חרטה ואמר רבנו של עולם כל המאתי והדע
בענין עשייתו וכדרך רע הייתי עומד ושוב אינני חוזר
לעשות כך אלא יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי
שתכפ' לנו על כל פשעינו ותמחול ותסלח לכל חטאוינו
עוד אמרו חסובה מכפרת על עשה ועל לא תעשה ועל
לאו שניהק לעשה על חיובי כדחות ומיתת בית דין ולא
תעשה עמהם וכל דדמי להם תשובה תולה ויטס כפורים
מכפר :

סח האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו
לעשות חשובה'
אחטא ויום כפורים מכפר אין יום כפורים מכפ' ובפסיקת'
רבה אמר שובה ישראל עד ה' אלהיך' כל מה שברא
הקדו' ברוך הוא לא נשבע עליהם אלא על התשובה שנ'
היאני נאם ה' אם אהפוץ במות הרשע אמר הקדוש ברוך
הוא לישראל אם מתביישים אתם לעשות תשובה הנני
ראשון שב שנ' כה אמר ה' הנני שב ומה מי שאין בו חטא
כביכול אומר הונני שב בני אדם על אחת כמה וכמה
שצריכין לעשות תשובה שלימה ואף העבירות שעשה
מתחילה לא נזכרין לו עוד שנ' לא תזכרנה לו הראשונות
ולא

ולא תעלנה על לב ומבשרים לו שלום שנאמ' שלום שלום
לרחוק ולקרוב' ופירש רש"י שובה עד ה' בעוד שהווי'
במדת הרחמים' ובדברים הוא מתקבל שנא' וקחו עמכם
דברים ולא עוד אלא הולך ריקם וחוזר מלא שנ' אמרו לוי
כל תשא עון וקח טוב' דרש רבינו הקדו' גדולה התשובה
כיון שאדם מהרהר לעשות תשובה מיד עולה לפני כסא
הכבוד שנא' שובה עד ה' אלהיך אמר הקדוש ברוך הוא
אפילו אם יש בכס עבירות עד כסא הכבוד אני מכפר'

עוד התם גדולה התשובה שמביאה רפואה
לעולם שנא' ארפא משובתם ומגעת עד כסא הכבוד'
ומקרכת הגאולה שנ' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה
ישועתי לבא' וזדונות נעשו לו כשגגות שנא' כי כשלת
בעוונך' ועבירות נעשו לו כזכויות שנאמר ובשוב רשע
מרשעתו עליהם חיה יחיה' הרי שגם שנותיו מאריכין לה
כשביל ששב מהן' ואדם חוטא במעשים והקדוש ברוך
הוא מכפר בדברים שנ' וקחו עמכם דברים ושובו' ומחזיק
לו טובה שנא' וקח טוב' וכאלו הקריב פרי נדבה שנאמר
ונשלמה פדים שפתינו אוהבם נדבה' ונאמ' וקרעו לבבכם
ואל בגדיכם אמר ריב' לאם קרעתם לבבכם בהשובה אין
אחס קורעים בגדיכ' על בניכם ועל בנותיכם כי חנון ורחו'
הוא' בפסיקתא רבה בפר' רני ושמחי אמר הקדוש ברוך
הוא למלאכי השרת בואו ואודיע לכם צדקת בני שאני
מועין כמה יסורים קשים בעולם הזה ובכל דור ודור כל
שעה ושעה הבאתי עליהם צרות רבות ולא בעטו בהם
וקורין עצמן רשעים ואותי צדיק' ואומרים בלשון הזות
אבל אנחנו חטאנו העונו והרשענו ופשענו ומרדנו

אמרינו דכדנו ממצותיך וממשפטיך המצוי לא שדה לנו
ואתה צדיק כנסת ישראל על כל הכא עלינו כי אמת עשית
ואנחנו הרשענו ולכן שלמה מקלס כנסת ישראל אשת חיל
שי ימצא ונאמר אם חומה היא וגומר ויטוב לומר אחד
היודי עברנו על מצות עשה ועל מצות לא תעשה עברנו
על כריתות ועל מיתות כד' עברנו על הורה שבכתב ועל
תורה שבועל פה שכחנו שמך הגדול שכחנו מלכותך
ויראתך ואתה צדיק על כל הכא עלינו ועל אבותינו כי
אמת עשית ואנחנו הרשענו נשלמו הלכות יסוד השוב
עוד הוספתי עליה דברים נחמדים בקידורת הלכרות
נצמדים :

אמה במדרש למי אוי למי אבוי למי שעווב ממון
הרבה ויוליד עמו לקבר עוונות הרבה ולא
עשה טובות מממונו ועליו נאמ' עושה עושר ולא כמשפט
בחצי ימיו ועוובו כי בשעת פטירתו של אדם אין מלוים
אותו כל הונו להליץ בעדו כי אם תורה ומעשים טובים
ומשלו במדרש משל לאדם שהיה לו שלשה חבירי האחד
אוהבו מאד השני היה אוהבו ולא כל כך השלישי לא
היה אוהבו ולא חושבו למאומ' פעם אחת שלח המלך
לקרוא לאותו אדם וסריס המלך בהחלוהו להביאו
לפני המלך והיה זה האדם מתפחד ומתיירא ואומר
שמא הלשינוני לפני המלך ויהרגני אין לי פונ כי אם
לקרא חבירי אוהבי שבטחה נפשינו ואוליכנו עמי לפני
המלך כדו שיליץ לי טובה לפני המלך הלך וקרא אוהביו
הראשון שהיה אוהבו יותר מהשנים וסיפר לו העניין
לא אב ולכת אעמו ולא השגיח עליו עזבו והלך כפתו
נפש

נפש אמר אלך אל החבר השני ואבקש ממנו ללכת עמי
לפני המלך הלך ובקשו אמר לו אל המלך לא אכנס עמך
אבל אלך עמך לשמוך בדרך מפגעים דעים וכשתגיע
לחצר המלך אעזבך ואלך לדרכי הלך אצל שלישי שלא
היה חושבו לכולו ובקש ממנו לילך עמו לפני המלך וסיפר
לו כל מה שאירע לו עם שני חביריו אמר לו אל תירא אני
אלך עמך ואכנס לפני המלך ואליץ בעדך עד שתנצל מיד
המלך הלך עמו לפני המלך ולימד עליו זכורת והצילו
מיד המלך החבר הראשון שהיה אוהבו ביותר הוא
הממון שהיה הביב לו מכל דבר שבעולם הוא שעזבו
ביום פטירתו ולא יוליד בידו מאומה ממנו שנאמ' לא ירד
אחריו כבודו החבר השני הם הבנים והקרובים שמלויין
לאדם עד הקבר ולאחר שנקבר נפרדו מעליו ועזבוהו
החבר השלישי שהליץ בעדו טובה הם תשובה ומעשים
טובים שהולכים עמו בפטירתו להליץ בעדו שנאמר והלך
לפניך צדקך והמלך ששלח אחריו הוא מם המלכים שאין
לפניו משוא פנים ולא מקח שוחד ולא יצל אדם מדינו
כי אם בתורה ומעשים טובים :

סח דין חיבוט הקבר צדיק כל אדם להיות
זהיר ורזי בעבודת
אלהים בשביל שבכל יום ויום מכריזין ואומרים עד מתי
פתאים תאהבון פתי שובו בנים שובבי ארפא משוכותיכ'
וגם החורה בעצמה מכרות כן ואין מי שמשגיח בה
והרי האדם הולך ואורח בעהו והוא סבור שלעולם יחיה
על הארץ ויעמוד בה לדורי דורות וכלו כל העולם הוא
שלו ואין זוכר יום המיתה ולא יום הדין עד שהוא פתאו
ג ה 3 5 נמסר

נמסר ליאסר בקולד ליפטר לבית עולמו ונידון ביסורים
 קשים בקרב שאר נידונים אם יש לו מליץ א' הוא יציל
 מאותו דין הקשה שנ' אם יש מלאך מליץ א' מני אלף וגומ'
 ומי הו' המליץ מ' העובדים לו לאדם בעת צרתו ואם
 לא נמצא לו מליץ יושר הוא יוצא חייב מן הדין שימורת
 באותו חולי' ובאותה שעה שנהנהו בקולד של מלך
 מלכי המלכים בעוד שפותח את עיניו דואה שבאי' אצלו
 ב' שכוחבי' לפניו כל מה שעשה בזה העולם' וכל דבור
 ותורה שדבר בע'הו לבטלה כוחכים לפניו ש'להגיד לאד'
 מה שיחיו ודרוד אפילו שיח' קלה שבין איש לאשתו הוא
 נידון עליו' והאדם בעצמו מודה על כל מה שעשה בזה
 העולם' וגם מעשה העבירה שעשה מעיד עליו ואומרת
 ביום פלוני ובמקום פלוני בוו השעה עשית אותי עבירה
 פלונית ונכתב ונרשם הכל בספר' וקודם פטירתו כאשר
 נוחן בקולד של מלכו של עולם כשלא נמצא לו מליץ יושר
 מיד מלאך המות יורד ועומד לפניו לרגליו וחרב הדרה
 בידו וכשרואה אותו החולה ורואה שכל הבירג מתלהט
 מזיו מלאך המות שהוא אש וגם הוא מלא עינים ושאר
 הבריות אין רואין אותו כי אם הוא לבדו ואל' חתמה על
 זה שהרי לפעמים כמה בני אדם רואין מראה אחד ושאר
 בני אדם שאצלם אינן רואים כמו שנ' בדניאל שהוא לבדו
 ראה המראה' והיאך יכול לראותו והכתי' עושה מלאכיו
 רוחות משרתיו אש לרהט אלא כיון שירד למטה לארץ
 מתלבש במלבוש גופני כמו המלאכים שבאו אצל אברהם
 אבינו ובאותו מלבוש רואהו' וג' טיפין תלוין בחרבו כמו
 שדרו ל ממנוסת ממנו מסריח ממנו פניו מוריקות וכאשר

ראה

ראה אותו האדם מיד אהו בשדו פלצות וכל איברי הגוף
 לא ישקטו מאימתו וכפרט הלב שנוקש בקרבו כפעמון
 בשביל שהוא מושל בכל הגוף ונשמחו הולכת בכל
 איבריו ונוטלת רשות מכל אבר ואבר כאד הנפטר מחבירו
 שנוט לרשות ממנו ואז נוטלת זועה על כל האברים'
 ומכל אבר שהיא נוטלת רשות ומסתלקת ממנו מיד
 מת אותו האבר וכן כל האברים לאחר שנוטלת רשות מהן
 מיד מתים באותה שעה ואומרת הנשמה אוי לי על עולם
 עובר שלא מצאתי בו שום עוון לפדותי מן המות אלא
 רפואתי הם התשובה ומעשים טובים'

וקודם שהגיע אותה שעה מתוידא האדם ורוצה
 להסתר ואינו יכול להחבא ממנו ואז פותח
 את עיניו ורואהו ומוסר עצמו ונשמחו ביד מלאך המות'
 באותה שעה נדון האדם בעולם הזה' ובצאת נשמחו מן
 הגוף השכינה עומדת עליו אם נמצא בו הורה ומעשים
 טובים' ואשרי לאדם שמחדבק בשכינה ונשמחו וזכה
 לעלות למקום קדוש' ואוי לאותו שמרחיקים השכינה
 ממנו ולא מתדבקין בה' ובשעה שמוציאין האדם לקבר
 כל המעשים שעשה בזה העולם כלם מוכנים ומזומנים
 ועובדים לפניו' ושלשה כדוים מכריזים את' לפניו ואחד
 מימינו ואחד משמאלו ואומרים זה הפלוני מרד בקונו
 המושל למעלה ולמטה ובארבע רוחות העולם' מרד
 בתורה ובמצות ראו מעשיו וראו רבריו טוב היה לו שלא
 נכדא' וקודם שיגיע לקברו כל המתים חרדים ורוגשים
 ממקומן בשבילו ואומרים אוי לו לזה שנקבר עם מעשיו
 הרעים שעשה' וגם כל המעשים שעשה שעומדים עליו

בשעת

בשעת פטירתו מקדימין והולכין לפניו עד הקבר ועומדין
על גופו וגם הנשמה הולכת ושוטטת עליו ומתאבלת
על הגוף שנפרדה ממנו וכאשר קברוהו המלאך דומה
עומד וגם יוצאים מהחת ירו שלשה ממונים על חיבוט
הקבר ושלשה טרביטים של אש בידם ודנין הנשמה והגוף
יחד אלו על אותו דין או לו על מעשיו הרעים וכמה
וכמה דינין שדינין האדם כשיצא מזה העולם הראשון
כשנשמתו יוצאת מן הגוף הב' כאשר מעשיו הולכין
לפניו ומכדינין עליו הג' כשמכניסין הגוף בקבר הד' דין
של חיבוט הקבר הה' דין של הולעים ואחר ג' ימים
ששוכב הגוף בקבר כריסו נבקעת ומיעו יוצאים מבטנו
וגומלים המעיים עם הטנוף שבהם וטרדין אותן על
פניו ואומרין לו טול מה שנחת במעיים שלך כמה שאכלת
השתיה בכל יום ולא נחת מהן לעני ואביון כלום מכל חגי'
ומועדים שעשית כל יום כמ"ט וריתו פרש חגי' על פניכם
ואחר ג' ימים דנין האדם מעינים שלו ומידיו ורגליו ושעשו
העבירות עד ל' יום וכל הלימים דנין הנשמה והגוף
יהד' ובשכיל כך נמצאת הנשמה למטה בארץ כל ל' יום
שאניח הולכת למקומה כאשר נדה שיושבת בחוץ כל ימי
נדחה הו' דין של גיהנם הו' שנשמתו הולכת ומטרפת
לשוט בעולם ולא מצאה מקום מנוח עד שישלימו ימי
ענשה אלו הו' דינין חולפיין ובאין על האדם סימ' לדבר
והלכתו עמכם בחמת קרי ויסרתי אתכם שבע על חטאתי
ויען כן החי יתן אל לבו לזכור יום המיתה וז' דינין הללו
וישוב אל ה' וירחמנו ואל ארדינו כי ירבה לסלות להצילו
מדת שחת :

נשלם דין חיבוט הקבר ברוך נותן ליעף כח

עוד זה מצאתי והעלתי על הספר כי הם מחוקים לבתי
בש מנופת צופים הרבה ענייני שייכיל לדין חיבוט הקבר :
סט למה כופלין הפסוקים שבחייל משה כתענית צבור
דווקא כשקורין לכהן ולישראל ואלו אין כופלין
לפי שהכהנים והישראלים חטאו בעגל והלויים לא פשעו
בעגל כלל לכן אין צורך לכפול להם שמחת עולם לכפרע
תלמידיו חכמים מרבים שלום : חפלה רח תפארת
צו לראש הקבה דל החפלה שאדם מתפלל כלב שלום
מרוצה לפני הקבה עד שנעשה בטר לראשו זה"ש בטר
הכבוד תהילתי תהי לראשך עשרת זו : העניית אותיות
ת"ת עני רמו ליתן צדקה לעני בעת הצום : בדבר ה' שמים
בעשו רח במדת דין במדת רחמים : מתעטפין בציצית
וא"כ הפילין דמו אם מחוט ועד שרוך : בראשית רח
בקול רם אבך שם יה תמיד : למה הדצונו של חפלין
שחורות וגם החפלין בעצמן לפי שזהו מורה על יחוד
אל הקבה כמו שהצבע שהור אינו מקבל שום צבע אחר
דכל שאר הצבטים אינן כן א"כ זו הצבע מיוחד שבכל
הצבעים כך הקבה מיוחד בכל ג' עולמות דהיינו למעלה
מהרקיע ולמט' מן הרקיע עד הארץ והארץ בכלל ולמטה
מן הארץ עד תהום רבה כי גם שם יש הרב יצורין ורוחות
וללין וכמו כן הקבה מיוחד בכל ג' זמני היה הוה יהיה :
חכון לקראת אלדיך ישראל רח הצריך לנקבו אל
יחפלה : למה אנו אומרים בקידוש דשבת אשר קדשנו
דביט אטר כחר בנו לפי שהשבת קבועה וקיימת אבל יש
חלויין בקביעות כד' והיינו אשר בחר בנו דכתיב כי היא
הנשמת לעני העמים : למה אומרי' בחול ושמור ובשבת

דפרוס

ופרוס לפי שהקבה רואה שהם משמרים השבת והוא
משמר אותם ואין צריכין שמד יותר: ביני ר"ת בשבת יש
נשמה יתירה: שבת ר"ת שינוי בגדים תלבש: לעשות
את השבת לדורותם ר"ת לאהל רמז שישב בשבת באהל
שלו וגם רמז לעונת ח"ח כי האטה נקראת אהל ובית:
שבועות אינו אלא בימי אבדו רמז שהאימות שלא רצו
לקבל ההורה בהר סיני יאבדו לעתיד סימן לדבר אבדו
גוים מארצו ר"ל מישראל שנקראו ארץ חפץ על שקבלו
תורתו: במגילה ובשיר השירים לא נמצא השם בפירוש
לפי ששפרים הללו נאמרו ברמיזה ומדברים בנשים דרך
הידה לכן לא הזכיר ה' בהם בפירוש: ישיר משה ר"ת
ים שפחה יותר ראתה ממה שראו הנביאים: הרופא
לשבורי לב ר"ת הלל רמז למי שנתרפא מחליו שיודה לומר
הלל והודיה ואמרה האשה אמן אמן ר"ת ד' כוסות מקר'
מגילה נר הנוכה מכאן סמך שהנשים חייבות בלא ג'
נשים ר"ת נר שבת ידליקו מבעוד יום חנוכה ר"ת ח' נרות
והלכה בבית הלל משיח ר"ת מדליקו שמנה ימי חנוכה:
נחמד למראה ר"ת נר חנוכה מד והעולם שמח בראו הנרות
חנוכה שזוכרין הנסי שבעשו לאבותינו גמרא ר"ת גבריאל
מיכאל רפא אוריאל מעמידים הכלה לימין החתן וסמך
לדבר נצבה שגל לימינד ס"ח כלה למה מסבבין החתן עם
הכלה ג"פ תחת חופה לפי שנא נקבה תסוכך גבר הרי ג'
תיבוי למה נוהגו לקדש האשה בטבע שאין בו אבן לפי
שאבן אין בו שומא ואין דעתה עליו ועוד נאמר את בתך
נתתי לאיש ר"ת אבן לאיש בנימ' לא יש ר"ל לא יהא בו אבן
למה נוהגים לקדש האשה באצבע ולא בשאר אצבעות
כשאתה

הדרשים כד

כשאת מתחיל למנות באגודל מן תור'ה תמי' וגו' או יבא
בכל פעם הש"י על אצבע עד הנחמדים מזהב ועוד נאמר
אצבע לקי היא הולך רכיל מגלה כוד ר"ת מרה ר"ל מרה
תהי באחריהו של הולך רכיל המבק' ההול' נוטל חלק א'
מס' מחליו למדנו מי'עק' שאמר הכתוב ויאמר ליוסף הנה
אביך חולה ומיד כשבא יוסף וישב ישראל על ראש המטה
בג' נט' נמצא יוסף נוטל חלק א' מס' וכתי' ויתחזק ישראל
נמצא שלא היה כ"כ חולה כמו מאז ועשית עמדי חסד
ואמת אמת ר"ת ארון מטה הכריזין אבל ר"ת אב אם אחיו
אחותו אשתו בנו בתו ל' ר"ל צריך כל אחד מאלו
להתאבל ל' יום עליהם למה נוהגים לשפוך המים כשיש
בר מינן רמז לדבר המת שם מרים ולא היה מי'ה לעדה
לשמות עוד י"א שמלאך המות רוחץ סכיניו בהם מגן ר"ת
ממון גוף נשמה מה שמשליכין עשבים לאחריהם ולא
לפניהם כשהולכים מבית הקברו ראיתי במדרש שהנשמה
עשה לוייה לגוף עד הקבר ואינה נרשית לחזור עד שיתנו
לה הקהל רשות וכשזורקין לאחריהן זהו הישות כלומר
תלכי למנוחתי לא המצות אשר ציוה מהדר יודה חסיד
וצל' בן הקדוש ר' שמואל ז"ל בן מהר"ר קלונימוס הזקן בן
מהר"ר יצחק בן ר' אליעזר הגדול ז"ל יש מהן לזרעו ויש
מהן לכל ישראל ואלו הן
ע צואות רבי יהודה חסיד אין לקבור שני מתים
זה אצל זה שהיו
שונאים זה את זה ביהיה כי אין להם מנוחה יחד אין
לחצוב קבר ולהניח פתוח אם אין נוחים בו המת מבעוד
יום ואם ניקחנו פתוח עד הכוקר בימים מועטים ימור'ת

צוואת ר' החסיד

אחד מבני העיר / אין להשיג ארון של סת על ארון אחד
שיש בו מת כבר / ואם נעשה בודאי שימות אחד מבני
העיר בחוד ט' ימים / לא ינשק (סא לא יאחד) א' מילדיה
כשהוא מת כי לא ישאר לו אפילו אחד / כשקוברין אשה
שהיתה אוכלת ילדים בחייה אם רואים פיה פתוח בידוע
שתעשה כן אחד מוחה שנה אחת ויש למלאות פיה עפר
בטוב הלא תזיק עוד / כשמטהרין את המת אין מהפכין
הדף שטיהרו עליו כי סכנ' יש ברבר שמא ימו' אחד חוד
ג' ימים / צריך לראות שלא יקפוץ המת מצבעות ידיו /
כשנשואין המת מן הבית יש לזוה' שלא יצא אדם האשון /
הרחות של מתים משוטטות בעולם לשמוע מה גזירה
יצאה לעולם ולפעמים אומר' לחיי' לבא עמה' אם מתרצו'
או הוא או אחד מודעו ימות אלא יל' להם בעבור הבה
אינו רוצה לבא עמם ולא עם מחי' אחרים ולמחר ילך על
קברם ויחלוץ מנעליו וישתטח על קברו וישבעו' כמו כן
ויאמר בעבור הבה' החפ' בחיי' שלא הבא עוד אחרי ואחר
זרעי ולא אחד שום בר ישראל ובת ישראל לא אתם ולא
שלוחכם כי חפצי בעהז' ולא באותו העולם כן יאמר גפ'
כלא מנעלים / ויא' ג' ימים ויצום אותו היום / לאחר
שטיהרו המת לא יניחו המת באוחו המקום שטיהרוהו
אלא ישכינוהו כנגד פתח הבית לפני' מן הבית ואם יש
קברות בעיר לא יעברו המת לעיר אחרת לקבור כי המת'
ששוכבים עם כועסים כי הוא כיוון להם / לא ילך אדם
על קבר אחד ב' פעמים ביום א' אלא יבקש כל רצונו ולא
ישוב עוד עד למחר / אין לקבל שום דבר מן המת בחלוס
ואין לגדוד לו שום דבר / אדם שהיה חולה והיה אשה עם
אומרים

צוואת ר' החסיד

כה

אומרים לאדם קבל זה הילד שיש פה או קבל דבר אחד
דהוא הוא שאין שם שום דבר אין לומר לו תן לי ברצון כי
הוא עצמו ימות אלא יאמר אינו אוכל / כל הכוכה על
המת יותר מדאי על מת אחד יבכה / ג' ימו' לבניו ימים
להספד / ל' ימים לניהוץ ולתספורת ומכאן ואילך אומר
הבה אם אתה רחמני יות' ממני לא יבנה אדם בית של
אבנים אלא יקנה / ואם בנת לא ידור בו ימים כי הוא או
צניו ימותו אלא ומכרנו / ושל עץ ספק / לא יבנה אדם
בית על קרקע שלא עמד בו בנין מעולם / ואם הוא אינו
רוצה להניחו פניו או לא ישב בו שנה תמימה / לא יעשה
אדם מרחץ בחוץ ביתו ואם יעש' הבית יחרב א"כ עושהו
לרחוץ רבנים בו / לא יעשה אדם ביתו גבוה מבית הכנס' /
לא יסתום אדם חלון או פתח לגמרי שלא יזיקו השדים כי
הדכן לצאת בו אלא יקוב נקב קטן בו / לא יבנה אדם
ביתו ולשנות בית מדרשו כי הוא קודש היה / לא ישא
אדם בת אחיו או בת אחותו / לא ישא אשה ששמה כשם
אמו או שמו כשם רמיו / ואם נשאה ישנה שם האחד אולי
יש תקנה / ב' בני אדם ששמותיהן שוים לא ידורגו יחד
בילדיהן / סא לא יעשו נשואים לשני ילדיהן יחד / וזהו
ספקאם לזרעו או לכל אדם / ולא ישאו ב' אחים לשתני
אחות / ולא ישא אדם ב' אחיות זו אחיו וזו דרוק' לזרעו
כך מצאתו ומסתמ' ב' אחים לב' אחיות ג' לזרעו / לא
ישאו ב' אחים אשה ובתה ולא ינשאו ב' אחיות לאב ובניו
לא יתחתן אדם ב' פעמים עם חבירו בן ובת בת ובן / לא
ישכר ב' חורגים שקו' טיסקין נדר זה את זה לא בת האש'
לבנו של אישה או להפך / לא יעשה נישואים לשני ילדיהן

יחד

צוואת ר' החסיד

אחד כי לא יצליחו ב' הופות בשב' א' א' מהם יעני או ילך
בגלות או ימות שלא יצוד צבי לחופ כי צבי לחופה צרה
יגיד אחים נשואי לא ידורו בעיר אחד יחד וסימן לדבר
כי ישבו אחים יחדיו וגו' : ג' בעלי בת' לא ידורו בבית א'
כי א' מהם יעני או ימות כש' ד' או ה' : לא יעשה הבית
סנדק לטיני בנו אאכמת האחד : לא יניח אדם מלוקוק
עם אשתו לילה שטבלה בה : אדם האומר דרך שדוק או
ליצנות או דרך גיוו לעשו כך וכך אפי' אמר פע' א' צדיק
שיעש' כן קודם שימות : לא ילך אדם מביתו לדרך ויחזור
לביתו אם שכח איזה דבר רק יעמוד לפני הבית לשאול מה
שצריך : לא ימשה מנעליו ביום שדעתו לילך לדרך : לא
ישב על עגלה שעומדת בספינה וכן לא ירכב על סוס
כשהוא עומד בחוף הספינ' : ויא' אף על דף שבלט
מהספינה לא ישב : לא ישחוט אדם אווזים בשבט' ויש
משפחה שמונעים זה בכפת' ועיקר הוא בשבט' : אווזה
או תרנגול או כל דבר הי' הכופה קערה או כלי אחר יש
לשחוט אות' מיד : פרה אשר תלד ב' עגלים יחד או כל
דבר שאינו רגיל להיות כגון תרנגולת שתי בצים ביום א'
יש לשחטן מיד : וכן אילן העושה פירות ב' פעמ' בשנה
אחת יש לקצצו מיד ואין להניחו כלל : אילן הערשה
פירות אין לקצוץ אותו : לא ישיב מתבוא' זרעו אוצר
בחפירת קרקע על היוקר כי יפסיד : לא יכתוב אדם על
ספרו שלי הוא אלא יכתוב שמו עליו בלי שלי שהוא : לא
יגלה אדם הראשולא הזקן ברח' : וכן לא ישול צפרניו
ברח' : לא יחוף אדם הנור זכרים שאופים בו להשהמש
באותה מקום אלא יניח אנתו לתקן שנת כי סכנה גדולה
כל

צוואת ר' החסיד

כל עושה אלה : תרנגולת שקורא' כמו תרנגול ישחטנה
מיד : וכן כל דבר שינוי יסירנו מן הבית : לא יקרא איש
נודעו את בנו יודה ולא שמואל : לא ידור רב בהילבורג
כי לא יארץ ימים שם : לא ידור כהן ברעגשפורג ולא
אלעזר ולא ידור איש ואשה באוליגשפורג : אשה מזרעו
שילדה לא תאכל פעם ראשונה תרנגולת : לא יגדל אדם
עגלים הנולדים מבהמותיו : וכן לא ישיב אדם תרנגולת
על בצים לגדל אפרוחים : לא יגדל אדם בלורית כי הוא
עון פלילי : אשה שהתחילה להניק בנה תתחיל להניקו
ברדה של שמאל : איש בארץ שוואבן לא יגדל נערים
שיזכו לשיבה : עד כאן מצאתי צוואת החסיד הנל' זל
זכותו וזכות כל הצדיקים יעמדו לנו בכל צרכינו אכי"ר
בנ"ך נשלמו צוואת ר' יודה חסיד זל סך כימני חיבור קטן
זה ע' וסימניהם סוד' ה' ליראיו ובריתו להודיעם :

חס

כל המסכיל הירא את דבר ה' יכין את עכמו לסלחן
הפרוך לפניו להורות ולהכין את המעסה אשר
יעשה והדרך אשר ילך בה כי כל חטא ועין תמוכותו
בכרו : נתפסה דרכיו ונתקורה וכסובה טובה ישראל -
וברוך אברם לא עליון ה' אסל הגדול מהלך אברהם
קרא אסכנו נלו אשר הכיא ספר זה מארץ
מרחקים והזל זהב מכיסו והחזיק ידו המרפס יוכיא
לאור הספר הנחמד מפו למען זכות בו את הרבים :
כה דברו אחד מן התלמידים מנרלין פארט הכתן :

colonne

de la page 10

de la page 10

de la page 10